

~~11729 I~~
5

Ф. Петров. 188

СЫКТЫВКАРСА „КОММУНА ЮГӨР“ КОЛХОЗЫС УДАРНИЦА-СКОТНИЦА

Ударник

9-10

ЖУРНАЛАЛЫС:

В. СТАВСКИЙ — Смертыо вынажык	1
В. ЛАТКИН — Пондлжас борынтчѣны	6
ИВУ С'БЕПКО — Штурмѣн	9
Н. МАКГИМОВ — Макарыбса бригада	10
АКИН ПИ — Вѣр вѣсна тышкѣ	12
ПЕД ГЕН — Кѣза кежлѣ	13
ІЗЈУР ІВАН — Тракторјас мунонѣ	17
ВАГЛЕЈ ЈОГОР — Тракторістка	20
П. СТАЛНОЈ — Лагернѣјасды	21
Н. КАЗАКОВ — Важ фронтвиклѣн вѣт	22
В. ЈОГОР — Кѣза сыланкы	23
ІЗЈУР ІВАН — Бојевѣй комсомолскѣй поезія вѣсна	23

Перестроитны збыльылѣ і вужвыјѣнѣж

Заводітис ужавны Коми советскѣй гыжыяслѣн оргкомітет. Оргкомітет возын сувтѣ партијалѣн сувтѣдѣм ыжыд мѣг:

„Огуагны став писавельясбс, код јас мунонѣ совет влает дор да зыдѣны участвуйтны социалистическѣй строителствѣны, ѣтѣ сојузѣ, советскѣй писавельяс сојузѣ, сојузас коммунистическѣй фракціја лѣбѣдѣм“.

Тажѣ мѣгѣ пѣртѣмыс корѣ перестроитны важ литературно-художественнѣй организацијасбс, кодјас мукѣд организацијас дорыс јонжыка нуждѣисны перестројкасѣ да јона колѣсны олѣм мунап ѣдјасыю.

Мѣгѣн сувтѣ котырты сешѣм литературно-художественнѣй организација, кодѣ еокѣ јона кыпѣдѣс советскѣй литературабс, кодѣ ескѣн кыскѣ советскѣй гыжыясѣс социализм строитѣмын активнѣйа участвуйтѣмѣ, і кодѣ ескѣн вывалѣјтис да быдѣтис выл гыжыясѣс рабочѣјас да колхознѣјас пѣвсыс, мѣдым нѣтчыд вѣвалѣтѣм ѣдјас, олѣм ѣзѣдана ужјас, вѣзѣ вылѣ сувтан нѣшта паскыд перепективѣјас петкѣдлыны бур художествова гырыс гыжѣдјасын да сѣјѣн ужалыс јѣвѣс нѣшта ызѣдѣны бесклассѣвѣй социалистическѣй общество строитны.

Мѣдвозѣа условіѣдѣн перестројка бурѣ да збыльыс нуѣдѣмѣлѣн лоѣ важ пролетарскѣй гыжыясѣс ассоциација ужыс партијалѣн инѣм тырмытѣмторјасѣс ердѣ петкѣдѣм да важ ѣшыбкајасѣ исправитѣм, тѣрјанѣн совет влает дор сулаалыс гыжыясѣс кузѣ вѣчѣм ѣшыбкајас вескѣдѣм. А перестројка, важ ѣшыбкајас исправитѣм да, мѣ нуѣдам зев-на нѣжмыда.

Міјанѣд ѣнѣч-на емѣс ѣткыммын јортјас, кодјас „вѣјѣны“ „буржуазнѣй гыжыс“ Ілла Вас да ошкѣны смылыс перестроитчыны заводітѣмѣс. Сѣлѣыс-жѣ не сыны, мѣдым сѣмын „вѣны“ да ошкыны, а колѣ отсавны Ілла Васлы помѣч вужны пролетариат мировозренѣнѣѣ, „Крѣтика должен отсавны гыжысы кыптыны творчествоны вылѣжык ступен вылѣ“ — индыліс „Правда“ газет.

Серт, Ілла Васлѣн вѣліны ѣшыбкајас ас творчествоас, тѣдѣисны национал-шовинистическѣй зыдѣмјас. Но Ілла Вас — советвлает платформа вылын сулаалыс гыжыс, і пыр-на матыстѣис, а бѣрја каднас нѣшта јонжыка, пролетариат мировозренѣнѣлѣн. І мѣјаналы колѣ отсавны помѣч матыстѣыны, отсавны овладевалѣгны маркѣистско-ленинскѣй теоріја. Лѣбѣ-жѣ сѣјѣ грубѣй полѣтическѣй ѣшыбкајас Тѣма Вѣн кузѣ, кор сѣјѣс вескыда шулісны „кулацкѣй пѣланѣн“, кор смылы еіисны „гу да горт“, кор смылы „Трѣпан Вас“ вѣтѣс шулісны

коллективизацијалы паныд выступѣптѣмѣн, мыл, серт, зѣннас абу збыль, абу вескыд.

Советскѣй гыжыясѣс сојуз — іѣејѣно-воспитателнѣй организација, кѣнѣ шѣр мѣгѣн цѣдѣ сувтѣ і „попутчикјасѣс“ вежан да велѣдан проблема. Ѧд „ЦК лѣн медѣбрја шуѣмыс литературно-художественнѣй организацијасѣс перестроитѣм јылыс аласѣ став јоолунас вескѣдѣма паныд „шурјавы“ вулгаризаторствѣлы советскѣй влает платформѣа вылын сулаалыс попутчикјас дѣнѣ („Правда“ 9-V с-г.).

Писавельяс сојуз должен лѣбѣдны сешѣм условіѣјасѣс творчество нуѣдны, быдѣтны да велѣдны сешѣм кадрјасѣс, мѣдым регыдја кадѣн вермис лѣны литературѣа, мѣјан ыжыд кадды збыль колана, классѣјастѣм общество строитны героическѣй классы достојнѣй. Литература магнѣтостројјас лѣбѣдѣм колѣ лѣны знамѣлѣн советскѣй гыжыясѣс сојузѣа.

Кружѣвѣй методјасѣн ужалѣмѣн, куш гыжыясѣс куш пышкѣ јѣртѣчѣмѣн, 20 30 мѣртлѣн тајѣ оз армты. Коми советскѣй гыжыясѣс колѣ петны вѣрлѣчысјас да колхознѣјас дѣнѣ. Тајѣ мѣг пѣртѣас олѣмѣ, кор лѣб массѣвѣй уж, кор тајѣ ужас лѣб кыскѣма социализм строитыясѣс аонис, кор литературабс лѣктѣм да лѣктыс ударнѣјаскѣд да став советскѣй гыжыясѣскѣд лѣб пунктѣма творческѣй і воспитателнѣй уж, кор лѣб неммірѣгчытѣм тыш литературѣа ны быдѣама еікас антипролетарскѣй вѣлјанѣјаскѣд, теоріјаскѣд. Ѧд партија ЦК шуѣм бѣрад классѣвѣй тыш литературѣа ны оз на кус. Классѣвѣй тыш литературѣа ны лѣб-на, і лѣб јѣн тыш социалистическѣй литературѣа да култура вѣсна. Классѣвѣй врагјас кутасны-на суны литературѣа асыныныс нырсѣ, мѣдым советскѣй литературѣас да советскѣй гыжыясѣс ылыстны социализм строитан ужыс. Тајѣ вѣстаѣл, мыл іѣејѣнѣй гегемѣнја пролетарскѣй ідеологѣјалѣн советскѣй литературѣа ны нѣшта на јона колѣ кыпѣдны, мѣдым советскѣй литературабс помѣч пѣртны социалистическѣй.

Партија да рабочѣй клас советскѣй гыжыясѣсан вѣдчыѣсны националнѣй форма социалистическѣй содержаннѣа гыжѣдјас. Партија вескѣдѣмѣн лѣб пунктѣма подув националнѣй форма социалистическѣй содержаннѣа Коми литературѣа ны. Партија вескѣдѣмѣн ѣнѣ колѣ Коми литературабс кыпѣдны нѣшта вылѣ ступен вылѣ, мѣјд сѣјѣ вѣлѣ јѣн оружѣјѣн Војвыв Кра-лы да Коми областы пѣртны гырыс мѣјас, кодјас сы возын сулаалыны мѣд пѣјатѣтка олѣмѣ пѣртѣм мѣгыю.

Комсомольској бригадеы бригадир Попов (Сыктывса генеральнōй запанын).
Бригадеы бура ужаломыс унаыс премірујтлма.

Но өнi ворсōмыс мōд ног мунō...
— Со равно!—Косца востō карти.
— Корол! Кыг лоi.

Гōрд морт шемōса, петкōдлытōг
суйō асыс картисō колода улас да
пуктō банкō ворсōм сōмс.

„А мыi, ме-кō сийс пыркōда?—
жугитō Косцалōн мōвп:—Вот ловас
нумер...“

Равостō гудōк, вагон кōл-саяс
герскōны пыран стрелкати.

— Тыдалō, Семиколодзънō!.. —
кывзынiг-мōз шуй Косца—Енлы!

Сийō курыитō сознас жабалајссō
да ѓзс куричас кучысōмōн мыгыч-
оō теплушкамы.

Ѓзс востi чышкōбтiс водонапор-
нōй башна, кушōмкō стрōјба. Золан-
ник, пемынiк платформа вылын
шенаснōны кинаныс салдатас, офи-
церяс. Нийтi казак оз тыдав.

— Вај ворсам!—локмыс герзō гōрд
морт.

— Локта!

Косца пiзсчанаоомōн пукоō, пер-
јō зепыс сōм. Гōрд морт видчысōм
пырыс бостō карти, но картисō вид-
лалōм бōрын сμεла гōрдō:

— Став вылас муна! Вај!

Косца шыбытō полтчōм карти.
Мōдыс лебыштiг костыс бергōдō
сийс да петкōдлō кык туз, ссōса
кваситō став сōмсō i карти колодасб.

— Сiс бзгы!—герзō гōрд морт.

Том ординареч термастōг суйдō
свeаринōвōй кыз сiс пом, гiжнитō iз-
тōг. Трачка кылiг-тырji петел ѓзjō
бiбн. Том морт доровыштō сiс пом-
сб, сылōм свeарин вoјталō ж-
жас.

— ѓдjōжык!

Том морт сувтōдō да лiчкыштō
сiс помсō вoјтōдōм кынман свeарин
вылас. Ссōса мувō стeнлаан да жур-
выгытыс шебраоомōн водō.

— Виѓдлаам, кушōма ги ворсан-
ныд!

— Виѓдлаам!

Косман вомдорсō нулыштiг моз
Косца бостō даса, мунō сурс вылō.
Виѓдō гōрд морт кi бōрса, а сийō
ыжид лананас карти колодасб бер-
мōныс шамыртōма. Кыз чунјасыс
сылōн дугдывтōг лeгōны.

даса дiн воō корол.

— Колō бостны. Вај!

— На!

Косца, гōрд морт моз-жō, заводiтō
кыскавны картисō полiг тырji. Мыг-
чысō червон сiн.

— Олiсны-вылiсны пōлō да пō-
чō!—лōг пырыс шуй гōрд морт.—
Тенад кыскiг костi ме мoјдыс вев-
жала. Челаф налōн ез вōв, а коймōдыс
jōj!..

„Мыjнō тајō ме керса“? Друг мōв-
пыштō Косца, тōдвылас усō свогтeв,
сылōн мoјд кылыс, ссōса берōг до-
рын сōм бырōм јылыс сорнытыс
красноармејечјас.

— Јешѓō олiсны пōлō да пōчō..

— Перебор!—шуй Косца ѓкмыса
востiг тырji.

— А-а!

„Но, бнi сесса iчōвiкадн кута вор-
сны“! Думајтō Косца.

Косца пыр ѓтарō ворсōс.

— Но, куллō бост! Мыjнō тајō
ез кут меным воны?—совкōсалыш-
тō Косца.

Гōрд морт пыр ѓтарō лoкалō
Косца вылō iчōтыс ворсōмыс.

— Балуј!—локмыс гōрдō сийō
вōвјас вылō, најō вōлi барјер пōвсō
јiрōны да мōда-мōдыскōд iнјалōны.
Вōвјас вывлаы пыркнитōны журјасны-
сб, полiг тырji виѓдōны гōрд морт
вылō; гырыс лапыд сiнјасныс налōн
жугиталō кор гōрдōн, кодыр нiж-
ват бiбн.

Том морт журвыгытыс попанаѓн
гартыштчōмōн узō нiн турун туқјас
вылын. Теплушка ѓзсōдыс ылгō
војса ыркыд воздук. Косца пыды-
санъ горша долалō, став кывлōм аѓ-
зылōм тор јывыс мōвпалiг тырji.
Онi оз-нiн поѓ венъыны—прѓвiвiк
ва куза мōдōдō војскасō Кубанō.
свeсант јурас Улагај. А кушōм вы-
ныс десантлōн, Феодосејаѓ гужит-
чыны мунан 2-д Кубанскj дiвiзiја
кынъi?

— Ок, те, ворсыс!—локмыс галiт-
чō гōрд морт, кодыр Косца востō
кыг бiвi очко.—Туз вылō сiзи ветлаи!..

— А ме тузјасыдылō ог ескы! Те
меным сiчiмаѓс вај!

— Те скуп кучiк, а абу картиа-
оыс!

Косца сoдтō сōмсō, бара ворсōб.
Гōрд морт ыштōм пырыс жерјōдлō
гырыс виж пiнјассō.

„Сылыс окота менō кулыны, но ме-
дым сoкō ставыс вōлi, кызи колō,
бытгō ме ог казав сылыс iнукушōм
мудеритōм,—мōвпалō Косца.—Меным
ѓни весiг i чiпōстны оз поѓ... Најō,
жежыдјасыд быдлаын тази. Но, ми
тiјанлы, часлы, јешѓō чiпōстам-на,
сeшōма чiпōстам“...

Мōдыс-i, коймōдыс-i, нōшта-на ту-
тōстō паравоз. Грыма-јiрка кылиг
тырji, катласiг тырji, лебыштiсны
полустанокалiн вагонјасыс. Теплуш-
ка вевтјас вывтi гырыс тупымјасн
муткырiтō-тупылтчō сōд шын.

Косца ворсeic торјōдōм das сурс
сōмсō да кōсjō четчыны.

— Ворс, ворс!—тōршōдлiг моз
ерадō гōрд морт.

— Вај—ѓзыштō Косца. ѓтпырjō
ворсōб сурс шайт, видчō ас думнас:
„Ок, ме, сволоч“!

— Вот тази ме pадејтал!

Гōрд морт перjō зепыс oигарет-
ка пачка.

— На, куритчы!

— Коди-нō ѓни тiјан дiвiзiјаад на-
щальникыд?—мышвын бергōдчыштō-
мōн жуалō Косца.

— Ми аоным аслыным дiвiзiја!—
вышѓитчōм пырыс шуй вoча гōрд
морт.—Ми—јeгo высокопревосхoди-
тельство, генерал-лејтенант барон
Врангел-нiма военнōй школа Симфе-
ропылын. Мијанс сōмын бнi сeтини
4-ѓд пехотнōй дiвiзiјаѓ тајō уж вы-
лас.

— Но, жукалы лi, мыј лi! Вај кар-
тi!—торкō Косца.

Мөдәс жүкдә да пыр боргө:

— Мижәнс сетисны, Алексеевскөй школа сетисны да соровно, кушомнө сижә дивәҗя? Ставным куҗим ешолоно і тбрим-да.

Чоҗ горув бара таргөны көлбәсаҗас, трачкөдчө, катлаоҗ теплушка. Туҗ чукылын турун тукҗас вөрбөны, шутов-шатов муңоны да том морт тукҗас вывесы уоҗ. Калскөдчөны кокнаныс, жоҗсө нөҗтөны вөвҗас.

Гораа турбөстө паравозлән гудок, пемыдсө косыштө. Коства, гөрд морт і, на бөрсәң том мортыд і уөкдөчөны дөҗөслаң.

Жуҗыд оонын, улас, зарвиҗо карса југыд би. Матынжык, станҗија дорса җузвҗан пөнар југөра инсан, скөр пырыс мөвөтчө ешелон выло семафорлән гөрд бугылыс.

Көрттуҗ виҗ саҗын заводитчө кар бердса сикт, муртса өбдөбөн төдчыштөны керкаҗас, геҗөҗик биҗас керкаҗасын дөҗөҗы виҗа да пемыда.

І муҗөд теплушкаҗасыс мытчысәләны инас өшҗыштөм јөз. Вагонҗас турөны да грима-кыләны буферҗасын да јичан инҗананыс. Пель чунәвмөн турөз паравоз, локыс геркөны тормозноҗ (вагон сувтөдыс) колодкаҗас.

Појезд сувтө җик семафор дорас. Гөрд морт четчыштө да котөртө воҗө вагонҗас пөдөныс. Коства повҗыштө-код, четчыштө вагонҗасыс небыд лыа вылас да канәва вөмөн муңо пемыд инө, кытчө би југөрыс оз уо, ачыс чукрасө кок доҗмөмысә.

Паравоз пачоәныс уоҗ гөрдөв әлөҗ југөр мазутөс шпалҗас выло, ордымоз гирс виҗан релсҗас выло да јон көлбәсаҗасыс выло.

Бытгө кысаң-кө пыдысаң, кылө карса шум. І друг вескыдәләр бокса, содакоҗ лапыд сыпдәс јуркнөтө музыка.

„Крепостын“! — кывзыөҗ тырја мөвпәлә Коства.

— Тар-рам-та-та! Тарам-тар-ра-м! — дөвтөны трубаҗас. Гора барабанҗас і зинҗан таредкаҗас (гөгрөс, чөлөс, вөснөдик ыргөн пластҗас) сөдтөны: — da-da-da-da! Ок, da-da!

„Мыҗ-нө тајо? Кушөм чөвҗас бара“? Пар дорсө куртчыштөма да Коства чөшкөдчөмөн кывзө.

— Тар-рам-т-та! — сөлкөдлө мөд оркестр-ын. Сыдн трубаҗасыс сөләны бытгө сөстөмжыка. Оз-нн брунгы барабан да муртса кивөҗ-моз кыдыштө таредкаҗаслән зингөм.

Сруҗ і тајо музыкасыс локтө.

— Тар-рам-та-там! — бөстө баран-ын выл оркестр і бара тані барабан оз кыв да і трубаҗаслән шыыс јурө кохкыда да сөстөма.

„Но, да! — мөвпәлә Коства. — Татө-нө пехота, налән оркестраныс бара-

Степан Конаковлән бригада (Сыкт. генер. запан) воротаҗд лөзө вөр. Лунја заданнө тыртөны 160% выло. Прөмируҗтөма 250 шаҗт дон.

банҗас, і конҗија, налән барабанҗасын абу. Сөтөны і кубанечҗасыд — І-ј кубанскөҗад і 4-өд свөднөҗид... Сизкө, парад налән. Кыҗи ескө ме вөвҗәлә асынымнө јөзөс кәдын јурөт-ны“?..

Коства јурын жуөны думҗас: естө-нө, кар саҗын, море, Азовскөҗ мореа Чернөҗ мореа костын вис. Пышыо Коства четчөс асыввывса маҗак дорын сижө лөҗ кароәныс шугавылынжык километр кыҗ саҗын кымын лунвыв-лаңтҗык — Чушка лыа көса динтө — вискыслән паҗтаыс сөмын вит кило-метр. Но кыҗи-нө сетчө воштысаң!.. Сөтө-өд фронт берд... Мөд көсаыс — Тузла — помаоҗ Керчса крепост вөст-ны. Но сөтө паҗтаыс көкҗамыс километр гөҗөр.

Коства быдсөң дрөҗ муңо, крепост дорса із чурҗа берөгыс сылы төд вылас уоҗ-да, сөшөма сижө чургөдчө-ма — трөна-виҗө морт вөстас.

— Тар-рам-там-там... өтвылыө за-вөдитөны көҗмөд казачөҗ оркестрлән трубаҗасыс.

Коства виҗөдө карса биҗас выло.

„Портын, чері кыҗан посолокҗасын саладҗас. Сөтчө і ныртө он лыот оуядыны, вөпөштө пыж сузөдны... Парадныс, тыдалө, сөвтөм воҗвы-лың... Колө муңны! Но мед өд ор-төд ыҗыд-ө дөссантыс!.. І кор сижө воас“!..

Вагонҗас пөдөныс ветлөдлөны, сөрнөтөны јөз. Коства аҗдө офицер-скөҗ класснөҗ вагон өшинөд вуҗөр-тис орденаречлән гөрд јурыс.

„Шпик!.. прөста ме сылыө јуас“, дрөҗ муңи Коства. Копыртыштө да аҗдө: тамбурыс (вагонас пыран-ин-

өныс) мөдә-мөд бөроәныс четчыштө-ләны офицерҗас да котөртөны теп-лушкалән.

„Ме бөроә!“ Озҗыштә дум. Сижө мыҗ вермөмыс уөкдөчө бөрләң котөртны көрттуҗ пөдөныс. Пеләс вы-јөн чунгө өдҗө котөртөмысла. Вунө-ма гаҗҗасыд і, кок жукалөмыд-і. Біа рос сөҗҗасыс сылән зоргөны пемы-дас.

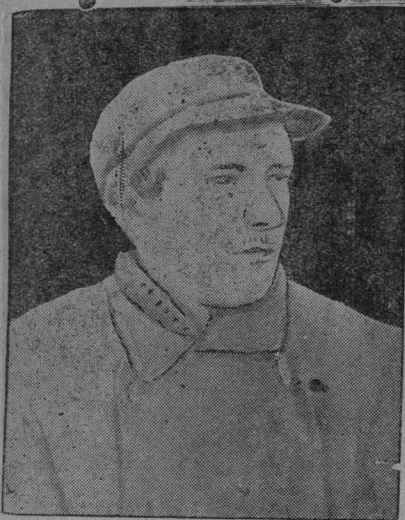
І сөтөнө, котөртҗас зөв мичәа сы-лә төдвылас уоҗ военком дөҗөҗө-лән кывҗасыс: „Ставнымлән мижан колө сулавны өви-моз“!..

Сөләмыс Коствалән пыркө: „І ме өтнам став мөз. І странаным мижан ставнас сиз-җө сулалө! Колө піөкөд-чыны татыс да і ставыс сен! Сөсә-сәнт јылыс төдмала, воштыса өз јөз динө — вистәла“!

Балкаҗас заводитчан инөәң паркө мерлына дукөн, Коства сувтыштлө.

Бытгө гөрд чут, тыдалө семафор, сы динын сулалө појезд, тәсаң сижө оз тыдав. Грымгө, кылө 4-өд оркестр-нн. Бокынжык бытгө зөв ыҗыд сөд јокмыс, тыдалө Mitridat Гөра.

„Кыҗи-нө ме воштыса а јөз динө? Ог-өд ме во! — маҗшаө тырҗи думҗөт Коства да сен-җө асөсө і ордөҗы-тө: — сөмын пәникаө не уоны. Бөр бергөдчөны оз поҗ — өви-көҗ дөссант јылыс реҗыдҗык јурөтны — мөд! Мед сөсәә лөбалән маҗнаҗас воҗөсө төд-маләсны... Сиз-кө, колө Тузлаң варт-чыны. Петны береҗәныс да і варт-чыны крепостәныс. Кыҗи мыҗ вер-ма ылөҗкө муңны ва пыдөстөныс, а сөсәә вартчыны“...

Ударник-бригадир Мајбыров јорт бура пуржасы, быдлун пуржалә 142% мында, а өни зев бура ромштігө, лунја өд—132% мында (Тыбу)

Фото—Ісаковдн

Канев јорт ударник-бригадир, организүігіс бригада (Вомын о-совет)

Косва, копыртчөмөн, дыр муно ічөтік бака куза. Пельдіңжасас өір-сөйжасыс жмуткөны пель тупкыомөныс. Быд мылк кажітчө часөвөјөн. Ловсө нылыштөмөн, кок чунжылас муно сїјө, такөдө асө і відө полөмыс і быд мылк возын бытө кынмылө места вылас.

Пемыд інваныс море пөлалә сола ва русө. Ружөктөмөн шлупкыөны водөны берег вылас гыјасыс. Море сајын, муса ылі Кубань вестын жеждөдө jeneж.

„Төлыс-өмөј-нө петө? Косва сывтов вартө.—Са абу! Тајө Томанкөј станыдасан југөр вачкө!“

Косва сапөгјассө шыбытө, өни најө оз ковны смыс, да му бердтис кысө. Друг кынмылө места вылас: ва бердтис Косвалаң лөктөны часөвөјяс, кок уланыс наөи сара кылыштөны гала ізјас. Најө ветлөдлөны море шылдө беретгыс өтарө-мөдарө. Косва өдва вермис кутны јортчыштөмсө, бөр бөрынтіс, сөсө өетчис векыдыв, сөсө өлөсөі береглаң бердтис. Часөвөјјаслаң виөдир тырјі сїјө кыөсөс ваө, піөсөссө і кјјассө ізјасас нөскөбтөдалис.

— Мыј-нө естөны сөдөдө-код?—полөм пырыс-моз шуө вөсөид гөләса часөвөј.

— Бугылјасад тенад, ідөллөн, өөдөдө!—орөдө сїјөс кыз гөләс.

Бара саркакылөны гала ізјас.

Косва кысөө жужыджык інө. Руа шовыд ва вылас тыдыштө сөмын јурис. Сен сїјө шыбытө асыс паскөмсө.

Шујга вывлаңыс, ылі берөгас југлөны прістанъ вывса да карса біјас. Віс вылас, әвкјалөны ескадралөв*) виж да жежыд біас-ыс.

Косва муно чорыд лыа поддінті. Веокыда, сөд віс вестас Кубанскөј берег вестас жеждөдө кушөмкө југөр. Друг Косва кок улыс муыс орыштө—вошө, сїјө-повөм пырыс әрс мунаө да заводітө вартчыны. Вартчө сїјө бөк ногөн, јурсө ва вылас пунктөма да, корсөныштлас, пыдысан лөлалә да зев чорыда чужаө—тувкјөдчө возө.

Ва вылыс сарјалө, бытөө полтчө морөыс. Тајі савкјавлывлө гырыс штормјас**) бөрын.

Косва вартчө.

Бөр вылас кутмөм пемыд пырыс төдчыштөны гөрајаслөн гырыс јөрышјасыс. Јурвестас улөнікө бшөдчөма небыд jeneж да јрдалөны козувјас. Гыјылас качлөгөн Косвала тыдалө суднајаслөн гыбалөм біјасыс да карлөн

*) Ескадра—өтөи нащальникувса разнөј өкас војеннөј суднајас.

**) Шторм—море вылын јона төвчылөм.

Лапшин О. Л. Рајевскаја М. Г. Рајевскöј Рајевскöј С. Морозов Öндреј
 („Гöрд партизан“) („Правда“) („Коммунар“)

Бура гöра-кöза да пунктасјас уж нубдöмыс тајö јортјасöс премирүжалöма.

понöлјас бöрынтчöны...

Очерк В. Латкивлöн.

Апрел 25-öд лун. Тувсов ва еза на зикö васае мујас вылые. Оз-на поç петны мујас вылö гöрны-кöзны, но поçö таја лунö видлыны—прöверитны асыныс вын, даебö-ö ми востыны 3-öд болшеисткöј тулыс, вермам-ö ми 20 лун пыдди топöдчыны 10 лунö, да 3-öд болшеисткöј тулыс нубдигöн боотны тыр вермöм.

Апрел 25-öд лунö Сыктыввожса колхозјас петалисны гöр-пинајасöн видлыны асыныс тулыс кежö лöсöдчöмсö. Таја лунö ез кол ни öти му, көни бы ез шпоргы колхознöј гöрд öрапас, көни бы ез кывсыны ударникјаслöн, бригадирјаслöн, колхозникјаслöн збја көсјыöмјас—пöртны олмö көза план содтöдöн.

Гриваса „Пук социализму“ колхоз 45 вöдöн петалис му вылö. Öрбөн-öбрöн межат мунигöн километр жын куца нүжöдчисны долдалöм плугјас, пинајас, телегајас.

Волваса колхозјас пробнöј петигöн, мигин вылын примитисны ас öнö выл колхозникјасöс. Мигин бöрын боотисны збја ковасны му коста борјас.

Сиз-жö, асланыс колхоз нима гöрд азнамјасöн, петалисны пробнöј выјездылö и межадорса колхозјас. Петалисны—пасјисны асыныс көза кежö бура лöсöдчöмсö.

Межадорса колхозјас пырöны выл МТС ужалан районö.

Межадорса колхозјасын сиз-жö, кызгэ и мукöд колхозјасын, таво пондас мунны генералнöј кос шабди көза да көрым культурајас паскөдöм вöсва. Мöјму Межадорса колхозјасын вöли көзöма 10 га шабди—а тавоса план—62 га.

Гöрны вöвјасын 62 гектар ежа, көзны шабдигöн—тащöм тувсовја бөвөжөв заданьö.

— Ну-с, хорошо!—көза возын мед бöрја колхознöј собраньö вылын, етепеннöја, важ кучеч моз, сорнитö öчкја дадö.—Мöјму шуам вöли мјан 2 гектара—таво 18! Көни вöли 3—сен 24!.. А вермам-ö? Сорнитысö сорнитам—ме сорнитыс абу против, сöмын мед ескö бöрас нинөм-жö ез лö! Көреннöј, дөдовскöј мусö ен вундö—гöрны-жö ковмас!

Кулак көра етепеннöј шмонитöм вылö сетө „етепеннöј вочакыс.
 — Колхозын 30 вöв... План 18 га... норма ежа гөригöн 0,20 .. Мөд ногөн-жö—30 вöвлы—3 лунса уж! 20 вöвлы—5 лун!

Везјыс пондöма орны.

Секі öчкја заводитö куртчасны мөдар бокаан.

— Көсјыөмаөө тракторјас... көнө-нө! Ме вöд зон вистави-меса нинөм робјата оз лö! Сизгэ и лöи. Көди мем та куца висталас? Сиз-öд?—јöзалан бергöдчöмөн југнитлис кык судта оиннас.

Некод ез шыас, мјг сиз. Визö-

дöны мөдарö, кысан кылö „етепеннöј“ вочакыс.

— Со телеграмма.. тракторјас туј вылынöс! сормисны сы понда, мјг мед возза парвја трактор мөддöма гырыс æрновöј районјасö... Воасны соржык, но вермам-ö ми угроза улö вөждны көза план, кор 3-4 лунöн, ас вынөн вермам обесепичны план тыртöм? Мед воасны төкө тракторјас—ми сек содтöдөн, гашкө кык мында, тыртам шабди көза план! Тыртам!

Сиз-öд војтыр?

Öткымыјас сөрөктисны. Сигјасын öзјисны бикнјас. Шуисны:—а, æрт, сиз!

Везјыс орбам. Öчки нöшта-на југнитлис јурјас сажаан, сы бöрын кусис.

Æрт, некызгэ оз поç шуны, мјг колхозјасын абубө-нын кулак агентјас. Öткымын колхозјасын көнјас бала кучикүлө воштысöмөн јона-на куртчасоны.

„Выл олм“ коммунаö правленнөса шленö сујöма кулак агент Јерö Иван (öни неважөн вöтлөмаөс коммунаны).

Гöра-көза јылыс чукöртчылöм вылын сја мјг выныне снө орöдны шабди көзöм план. Чужöмыс гөрдөдис, төкөтö потö, пöсалис—öтарö öтө-öс висталö тракторјас јылыс-лө вавылын валайн-на гижöма да став урожајыс колас лымүлө.

Кор став коммунарас воисны
 6ткыкыё—к6за план тыртны содт6-
 д6н—Jer6 Иван (Кулик6в) 6ткжйтис
 тажа ш6мс6 гжны сорн6 гж6д6, а
 м6д луннас губ6нк6н j6з костын
 п6ндic ну6дны ас код6с-ж6 нжтннк
 сорн6!—шабд6 к6за план-п6 дут6,
 кол6-п6 жынс6 чнтыны, тракторjас-
 п6 завод6с ез-на петавны татч6...

Межадорса колхозjасын, кыз6 i му-
 к6д колхозjасын, 3-6д болшевиктк6
 к6за ез мун л6на, шымыда, кулак-
 к6д да сы агентурак6д чорыд ко-
 т6г. Ез-к6-6д в6в чорыд коо враг-
 jаск6д—62 гектара г6р6м ежа вы-
 лын—ез еск6 мег6дчыны шабд6л6н
 мича jон петасjас.

дерт, ез!

Наj6 куjим6-нол6н, кодjас веок6д-
 л6ны межадорса колхозjас6н.

„Выл6 ол6мын“—коммунаын jура-
 лы6 Зыков jорт. Пукт6ма jуралы-
 66 неваж6н-на—оппортунист сама важ
 правлен6с6 лез6м б6рын. Автобио-
 графjа Зыковл6н абу куз. Медвоз-
 —воjывсвa сикт, сы б6рын Кардор-
 са завод. Бура ужал6мыс „25 ты-
 сачнык“ армjа пышкын локтис Сык-
 тыв район6—колхозн6j уж выл6. Сы-
 6ан—межадорса колхозкустын jура-
 лыс—сесоа Палазаса „Искра“ кол-
 хозын jуралыс. Сесоа курсjас.
 Раколхозсоjул6н инструктор. Таво
 пырис коммунаб шлен6. Он6 сен6
 веск6длан уж вылын. 1930 воын—
 воиг6н зик роч. Ком6 кыв ез т6длы.
 Он6 пулемjот моз шар6д6 ком6н—
 вичан аслас ужын бура jитчил6 мас-
 сак6д. ВКП(6) шлен.

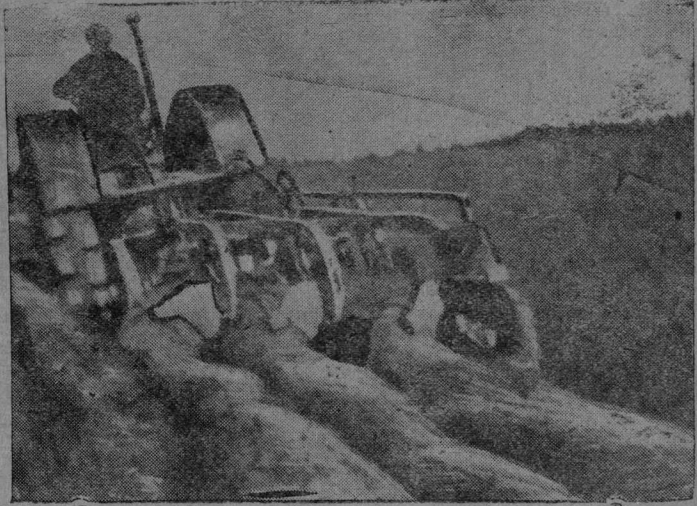
„Рытjа кыа“ колхозын jуралыс—
 Морозов—ш6р тушаа, зумыд, jон,
 jугjалан 6нма...

„Г6рд парвизан“ын jуралыс jорт
 Лапшин. Он6-Петыр—таз6 сjис т6д6-
 ныжык Межадорч6. Он6-Петыр jу-
 рал6 колхоз медвозжа котырт6м-
 6ан—дорала 2 во саjас. да „Вадор“
 колхозын jуралыс—тапк6дчыс вома
 Конанов. Сорн6тг6н i ужал6н тап-
 к6д6 вомнас. Жулалан—мыj-н6 тап-
 к6дчан?—Собпт6, шуас.

Тажа воjтыр возын сувт6д6ма мог
 —бостны штурм6н 62 га ежа—шаб-
 д6 к6за ул6. Тыртны содт6д6н тув-
 совjа г6ра-к6за план. Jитчыны то-
 пыджыка партjачеjак6д да сjа вес-
 к6дл6м6н ломт6дны колхозчыкjаслыс
 66л6мjас—к6сааны ловjас моз в6т
 воа планалыс медб6рjа в6с6 тыр
 верм6м6н, победабн понал6м в6сна.

Маj медвозжа лунjас6 мича, г6рд
 д6ранасjас6н мич6д6маб6 му пош6с-
 jас. Шпорг6ны—клоп6дчыны г6рд
 плагjас быд завор дорын.

Мунав жыжыд туй6д, заворjас днт6
 —сиз-ж6 г6рд плагjас моз ыпjал6,
 66j6 66л6м—ыш6д6 чукумтны сетч6,
 к6н6 гажа г6л6сjас, том серамjас пот-

Межадорын трактор г6р6 целына.

Межадорса колхозjас перjал6ны мырjас выл6 му местаыс тракторлы г6рны

көдөны сыйдодос. Кыскө чорыда кутчыны плугдин, кыскө кытырөн койны өт-мөдөр зарна койдысө.

Муяс вылын пуө уж, заводичи 3-өд большевистской тулыс. Колхозной бригадаяс востины тулысө. Медвож зөр койдыс боотө асылыс тувсов-жа пай. Көчан машинаын сурсяс пыр летчө бчерөдөн—раджасөн, водө му пышкө. Чуткө клевер койдыс водө сы вылө—сйөс гырыс роскөн тыртыштадө лажмыдйика...

Төвнас Вожмылын шувгыс яг чужтө ударник геројясөс, выл олөм понда—врагаскөд немрирчтытөма коасөыясөс. А тулысын найөс чужтөны таја паскыд—гөрөм выбяссыс, таја зарнө рөма койдыс чукөрјасыд.

Вөрын, звучной лыдпясас понда тышкөыясөс кужөны і му вылын перјыны звучной лыдпясас. Гөригөн лун-а ужалаан норма—0,33 га. Колхознык ударникјас гөрөны 0,45 — 0,5 гектарөв. А бригада пышкын емөс і војтыр—Панө Степанјас, Опөв Мајтрөјас, Семан Микөлајас, Зөтө Варукјас, мукөдјас—кодјасыс став ужыс еновтычјасыс, став лодырјасыс кувтөчыс жанчым. і найө вөтчөны сйө јөз бөроа-ыс, кодјас став едөмыс ужалаөны колхозной фронт вылын.

Утөга кладбшөсаң—кілометра 3 кымын саын водөма шөч вөра-ина паскыд 20 гектара ежа пласт Чувшвула.

Мај 20-д лунө татчө воөмаөс „Рытја кыалөн“ бригадаяс.

Шувгысыс—вашкөдчөныс аскөстаныс гырыс козјас—не пөкөрйтны мјанөсөл..

Өд, зөч 30 во дорала Межадорчи вөтөдөсны дулөсө Чувшвула вылө, сөмын өтка-өтка ужалаөмөн тблөс өс боот. І өни—пөрыс козјас—важ дыр-са олөмлаөн кывтөм өвідөтелјас, өз ескыны, мыј најалы ковмас код-возын-кө пізкокааны.

Өни шахмат пөв мөз нужөдчөма Чувшвул. Векнөдөк, өндөм пашнајас косталаөны шөч вөрайнкөд.

— Огө мыј-нө пөкөритө, в конде кондов, Чувшвулсө војтыр!—сералө 1-д бригадаөн вөскөдлыс Панө Степан.

— Но-о! Тәјөс-а?—шмөнітөны колхоцнчјасас—абун-а-өд таја ош! Абуна-өд сылөн кымөс вылас гөжөма—пөкөрйттөм тор-ли, мыј-ли..

— Тәјөс-нө ог-кө венө—кушөм те мјан вылын бригадор?

Ызгөны—сералөны.

— Пөкөрита-ам! Пөкөрита-ам!

Секі чөдөдчөм шыласөн тыри Чувшвул. Југјалаан лөмакө плугјас чорыда пырысны му пышкө.

— Чаш-ш!—20 лөмакө улын кылө

ежа пласт. Бытөө вашөдчө аскөстас, бытөө гуөбникөн радшырыс сералө—он гөтөро.

Суладоөны—кызылөны пөрыс козјас—гөгөрвоөмаөс, мыј талул кушөм-кө выл өикаса војтыр воөмаөс татчө, воөмаөс пөкөрйтны 30 во чөж пөкөрйттөм Чувшвулсө.

Морт кык-кујим көртзырјасөн мамтысөбөны торја гырыс козјас динө. Вуж гөгөрыс кодјөны жуждө гујас, сөсса кералөны вужјассө важ олөм өвідөтелјасыс. Змејөн лебыштө гез пом. Вылө, вылө! Пөвлаөн мөла сывгыштө туганјывсөс...

— Дружно бере-ем!—нужалө сынөдтө өтшөшја збој боотөм. Упјөд-лөны—пөрөны пізкокаөбөны вермыө-аслы пөрыс козјас.

Кад мыөчө вөсалөма, пімтаөма гырыс пујас, тырталөма гырыс гујас,—југјалаан лөмакө плугјас өткөд—гөрдөват өөд чөветө мөчөдөны і өндөм пашнајас і төрытја вөрайнөс. Сөд, паскыд дөмасөн гөрөм му пырө вөр пышкө,—а вөр век дорала бөрынтчө... бөрынтчө!

Көймөд лун-нын дорала „Рытја кыа“ колхознчјас коасөбөны Чувшвулсө пөкөритөм вөсна. Көймөд лун асывөан-рыт сөрөч збоја ужалөм шыјаасла—плугјас улын вашкөдчө ежа.

Көймөд лунө, луншөр гөгөр мувылө кыкчө ваисны вычөстөм јүрө:—„Гөрд партизан“ колхоз-пө ежа гө-рөмын пырөма-нын 13-өд гектарөл.. Сйө-кө позө гөгөроөны—кыял „Партизан“ пондөс вөтны, панјыны „Рытја кыа“ колхозөс.

Часыс-часө абу коккымдјык. Бара јүрө—„Выл олөм“—пө матытчө Фөкш дөрө.

Визан өз прөста МТС бердса про-изводственной совещанной вылын Лапш јөрт вөстөлас.

— Большевик ногөн нуөдөм і по-налам 3-өд большевистской көзә!

Визан өз прөста секі муфөра лапш-итылы өйнас Иван Семенович Зыков, да өдјө-өдјө мыјкө пасыштөс аслас ыгаө. Но вөд Морозов секі езө мыј-жө щөш сөт бөвөвөј көсјөмө—көсөсны тыр вермөм бооттөв.

— Коді кодөс-нө? Коді 3-д большевистской тувсов план тырөтөмын бөстас медвозја места?

— Езә, көч мјш шу, а өз прөста шыблаө кывјаснас Оңө Петыр. Сйја вөрса, кужө аслас колхозса шлен-јасысө выниманнөсө мобөлузјтны партијаөн сувтөдөм мојас гөгөр. Мөјму „Фөрд партизан“ колхозын сөлөс план лөи тырөтөма кык мында план сөртө. Мөјму гөжөм, кор-жын ужалаан выныс колхозыс вөтлаөма транчөтнөј сплав вылө—Лапшш јөрт вөскөдөмөн 3 төлыөөн колхо-

зын сувтөдөма 80 јур вылө выл-скөтлы олөні!

— Вөрса Зыковыс сөдөм-жө. Кор-нын муфөра лапшитас өйнас—бурөс өн өдчө! Пәнөдөс ваөн, а бөрса кыөс лөзөм кәјсө он кут.

— Пәнјасын-өд вөрсәјас! А? Амө мө најәсө?

Секі лөчөд уклада коса воис чө-рыд, жуғатөмө ызылаө.

— Ог чөнтө өдсө! Панјам!—ышмө-ны „Рытја кыалөн“ бригадаяс.

„Рытја кыалөн“ Чувшвулын рас-станөвөтөма 4 бригада. Быд бригада-лы сөтөма торја производственной заданнө. Сйым вөла-мөрта бригада-лы сөтөма гөрны ежа 1,5 гектар лун көжә. А колхознчјас быд бри-гадаын кушөм-кө а самаөс, брига-дирјас ас ыраөс. Öz гөрны 1,5—гөрөны 2 гектар сәјас лун-көв мөј вөч ашыра војтыркөд.

Көймөд бригадаын бригадиралө „ачыс“ Морозов. Сылөн бригада не-кычө өз мөртчы сөтөм нормаөн—сйја збој ужөн лөсөдө выл нормајас—ударной нормајас.

Первој бригадаын бригадор—Панө Степан, да 2-өд бригадаөн—Габов Наста—чк сөдөмөс-жө. Бытөө најәсө вөчлөмаөс өтө нукупу сөртө. Арыштасын өйнәсөс да сйөс і кы-јөдөны—кушөм-кө бригада өзө најә-сөс панјы!

Габов Наста—кызылөк, шөркөд тушаа. Төвнас вөдөма скөт вердыө-лыстыөны да кужлө мөсјасыс боот-кы меөса уна јөд. Таво вөлөдчөс машинөвөдөтел курс вылын, өни вөс-көдлө бригада ужөн.

Нөшта 6-7 морт—Зөтө Степө, Семан Микөлај, Пөрө Елен, Мәтвөј Јогор, Зөтө Варук, Опөв Мајтрө, Јакөв Јөрбөс, Пблө Степан—наја ставыс быд лун меөса возын лөк-төны мујас вылө, меөса бура ужә-дөны—сы понда најалаөн быдлуңја уж арталан табөлјасын розјалды меөса гырыс лыдпясас. Сы понда, бура гөра-көзә уж нуөдөмыө—көймөд бригада зөннас да мукөд бри-гадајасын возын индөм војтыр премө-рујтөма.

Наја ставыс шапөс асланыс уж-нас. Рытын—колхозын чукөртчөн-сөн налөн југјалөны өйнәс—сөні пыдын өзөны выл өикаса бөкөнјас!

Мыј понда?

Сөрт, сы понда, мыј ужыс збыл вылө пөрис „ в дело чести, в дело славы, в дело доблести и героизма“.

Зөч 4 лун асывөан рытсөрөч колхознчјас коасөсны Чувшвулсө вөсна, і 4 лун бөртө 20 гектара ежа пластөн өдөдөдөма Чувшвул. Ас пышкө боотөма зөч 26 центнер зар-ны рөма шабдө койдыс.

Колбригада 1) петом бојо—
Кио оз чакы багор.
Комбригада 2) ужсө сојо,
Голлө раҷо быд затор.

Отыс мөдсө бы озалө,
Мөдыс бөрлан-бы оз кол...
I кылөтис пуч выноалө,
Нөкин оз керөы сырлө.

— Ми озалам!—
Гымгис шүис
Комбригада вына кыв.
— Ми озалам!—
Говкыс мунис
I чайөтис керөс выв.

— Мијө вермам!
—Ми озалам!
Шы вермасөм оз i ор...
Чавкјө нобосө косалө
Берег дынса вына гор.

Шуч озаооны ужавны,
Мед кылөтны чожжык вөр...
Труд—
Герөјство, чөсө да слава.
Сіә ез вөв, ез вөв некөр.

Быд ва
Өмлөсалам ужавны.
Быд ваезліс
Пічкамө сок:
Быд ваезліс
Вынсө дофдавны
Ужалөлөн
Тырмө-ни прок.

Ударнөја
Вөрсө кылөттөн
Ми мобілізјтам
Быд вын.
I Сталинскөј
Темпез нуөттөн
Нөкин мед
ез сулав ылын.

Прогулөз
Кылөтөмис сотам,
Бырөтам
Простөјезаліс род.
Ми правліно
Вынсө сувтөтам,
Кыз колө
Сувтөдны прокод.

Вылөжык
Ударнөј уж знамја!
Победнөј
Өдзөтамө шаг...
Репөтамө
Классөвөј враг
I штурмөн
Ми тыртам программа.

1) Колхознөј бригада

2) Комсомолскөј бригада

МАКАРЫБСА БРИГАДА

ОЧЕРК Н. МАКСИМОВЛӨН

1

Рөмид-на. Җормөм козјас да пожом-
јаслыме ләпјасө нөжјөнөкөн вөрчөд-
лываө төв.

Ш-ш-ш, с-с-с... Ш-ш-ш... Век өд-
өбсө пушкыс төв. Баракын шынитөв,
уҷоны. А Карпов Мишлы оз уҷоны,
сјө час жын сажын-нын нужмасө,
векөдлө кырымјас, сојјас да коқјас.

Карпов Мишлы арлыгыс 50 саяс,
но ужалөмын пөрытуј вывти өмлә
төдчылө.

Оз кујлысыс Карпов Мишлы. Четчис
да лөмөдөс өемлінејка. Видыліс
часи-кодік вылө, стрелкајас петкөд-
лөны 6 час.

— Бригада, кад-нин четчыны,—гор-
рөдөс Карпов Миш,—тырмас боқјас
лөкыны. Час жын мысөтө колө уж
вылө петны...

— Та возза оз-жө поҗ горзыны...

— Рөмид на-а, Карпов Миш петук-
моз сылаө-нын...

Көв i чөскөд ескө асја унмы,
но кујлыны сөсөсө оз поҗ. Күтисны
кышөдчыны; көмаоны, пастасны,
мысөавны...

Барак ловчөс. Баракын өрнө шы-
јас јурјалөны шөң- i ылавывса сы-
нөдөн.

— Обөд! Сојыштны, јуыштны
матыстчалөј,—горрөдөс ічөвөк тушаа
пөвар, Макоө Ол да петалис пусан-
инө тазјөн вајны шыд.

Бригада кышө бөстис барак шөрын
сулаалы, куҗ пызан. Пызан ылын
нөл гырыс тасті, быд тасті дорын
морт 4-6.

— А лөдыс i шыд пөумид талу
те, Макоө Ол...

— Ударник-пөварлыс өрден ков-
мас сетны Макоө Олы,—кодкө шу-
тыштіс.

— Ті аснытө төдө, сојө. Нинөм
сені өрдөнасны,—нөжјөнөк вөмгор-
улас муркнитис Макоө Ол.

Вакоөм, тешитчөм сојіг чөж ез
бырлы. Том јөзлөн бригада јона-
гажөн оло. Накөд шөң корсурө вө-
ровитлө i Карпов Миш. Карпов Миш
во 20-25-нин ужалө вөр дорын.

Обөдајтчөс. Барак регыдөн кушмис,
гажтөммис. Гаж муни вөр пөвсө, по-
жомјас да козјас костө. Гажөдыөјас
петисны ужавны.

2

Сюјаскод пожомјас төв шы улын
өтарө-мөдарө катаооны. Уна војас-
өн најө ез асчывалыны јөзөс, налыс
мича зарни-код ылысөсө ез вөзөдлавы
буржыка морт.

334 квартал јона ылын да бөкын
өктјасыс.

Талуң 334 квартал тырөма гажөн.
Отарын черлөн кылө шы, мөдарын
палаөн чазгөмыс сынөдсө поткөдө,
сені кылө өылөм шы... Пөрөны пу-
јас, сывјалөны мусө.

Сю код веокыд зарни сера по-
жомјас медбөрјасыс талуң сывјалөны
сынөдсө, сувтласны паныд бушујтыс
төвалы... Нол

Пілајас лечыдөс, сізик i пурөны
пујасөсө.

— Ужалөј, ужалөј јортјас! Зелөд-
чмылөј јонжыка, а то мјанөс вермас-
ны колны...

— Коди колас?

Вас Көөвөјлөн бригада. Најө быд-
луң морт вылө пөрөдөны 4 кубо-
метрөн,—вөстәлө Карпов Миш.

— Вас Көөвөј бригадады ми ни-
зашто ог сөччө, бөрын ми ог лөб,
—шыаөс комсомолөч Ваң Микол.

Ваң Микол (Суворов) бригадын мед
том, но сөлөмыс сылөн јөн, өтө ас уж-
нас мукөдјасөс. Колөм воө Ваң Ми-
колөс вөлі преміјүгөта да i сөтөма
почөтнөј грамота. Ваң Микол,—по-
чөтнөј ударник, Ваң Микол—өетис
шыдөчөм коммунист партіјаө пырөм
могыс.

— Тајө-кө пусө шарсөнитам, мјан
тырө 30 пу. Но-ко, вајлы мысөкө-
там, Петра,—i пилавыс бытөкөкө сөддөс
пуас. Чирс да чирс, чирс да чирс сө-
мын кылө. Річ-рач-рач-ч-ч... мича по-
жом плавситчөма.

— Төкөчө кубометр тајө пусыс
оз ло,—мерәјтөм мысөтө шуө Јогор
Петра.

— да... Ташөм пуыс-кө ескөн ун-
жык сурлас, ми сөкө кыкыда быд
морт вылө бригадаад 6 кубометрөҗ
вајөдам луннас,—вөстәлө Ваң Микол.

3

Лөны завөсөтис төвлөн шувгөмыс.
Рөмди. Бара күтис сувтны пөмид вој.

— Мыј бара луныс ташөм жеңнө.
Ок, ескөн јешдө-кө уҗыштны,—мөв-
палө бригадир Карпов Миш. Пөмыд-
нын вөлі, а Карпов Мишлөн бригада
вөлісөтө лөктис баракө.

— А дыр-жө ті воқјас, ужалан-
ныд,—серөктіг мөз шыаөс Вас Коө-
вөј бригадады өтө дөдө.

Баракө пырис десөвник Трөп Мит-
реј.

Карпө Мишлөн бригада быд морт
вылө талуң вөчөс 5 кубометрөн.
Вөтчыны колө Карпө Миш бригада
бөроав. Вас Көөвөјлөн бригада вө-
чөс 22,8 кубометр, лөб 3,8 кубо-

метрэн морт выло. Вас Косеўеў брігадаын ужалыёяс, дыр-ё јешцё ті кутанныд ббжавны?

Нбжёнїкөн, но зев јаснёја пасїе гөрд да лёз карандашөн десатнїк сөд да гөрд пөв выло лунса ужалые резултат.

— Онї ставыс јаснб... Но, кодї өнтај гөрданїтө вөлі? Со, віцөд, өнї ставыс јаснб. Тїјан брігада вөчөма 3,8 кубометрөн мөрт выло, а мїјан...

— Віт кубометрөн—четчыштїг мөз шыасїс Карпов Міш.—Соцформаа методјасбн-кө да раціоналізаціја нуөдөмөн ужалан, унжык і вөчан. Вөрыд петан да оз ков віцөдны барак выло лёбб часї выло, а колө віцөдлыны буржыка уж вылад...

— Правільнө, Міш даф!... гор-гор выло лөзбөісны ужалыёяс.

Пызан выло бара вајалїсны сојөм-јүөм. Јона дыр і варовїтїсны сојїг мөда-мөккөд...

Сојөм бөрын водлїсны шөјтчыны. Бїдбөднбн торја којка.

Кодї грамотнөјдык, кужб лыдфыны да гїжны, бөсталїсны гөзетјас

Ваң Мїкол паскөдіс „Правда Севера“ гөзет (19П-32 во) да друп гөрөдіс:

— Кывзөј јортјас...

Ставөн лаңтїсны. Ваң Мїкол кутїс лыдфыны;

„Лучшие колхозы и бригады премированы.“

Макарибская коммуна получила премию в 300 рублей.

Кослан (Севроста). Райкомиссия премировала лучшие колхозы и бригады лесорубов. Макарибской коммуны, выполнившей задание по рубке на 106 %, по возке—на 48 %, выдано премии 300 рублей.

—Но, мїјалы премїја? Оз верїтчыссы... Ваң Мїколс бөстїсны кыщ піб. Ставөн віцөднө „Правда Севера“ гөзет выло.

— Збыл, збылыө-өд премїрүжтөмыны...

— Етајө премїја бөөтөм мїјансө ешцө јона овязывајтө чорыда вермасны лунса норма кыпөдөм вөсна. Ог сдөјтөј, јортјас, бөөтөм өдјас!—Шуө Карпов Міш.

—Ог сөтөј өдјаслы сдөјтчыны, мїј выныс кутам старөјчыны өдјас кыпөдөм вөсна, — јүргїс шыјас вөр фронтвысө ударнїкјаслөи.

* * *

Макарибса коммуна (Удора район) вөр фронт вылын петкөдлїс подлїннөј большевїтскөј өдјас. Коммуна медвоз 100% выло тыртїс пөрдчөм да кыскаөм куза планјас. Пөрдчөм куза лунса норма 6-7 км., кыскөмын 10 кубометр. Коммунабс премїрүжтөма өтчнд 300 шөјтөи, мөдыө 500 шөјтөн, сїз-жө премїрүжтөма і старшөј брігадїрјасбс.

Бїжыд Віцін вөжын Кїчїгїлөн брігада сортїровка вылын. Лунја өд 130%

Тыбуын „Мөншїков“ да „Сырчїк“ нїма брігадөјасыс брігадїрјас пурјасөм јылыс рабочкомлө сөтөны сводка

Іван-чөмјөын сплав вылын ужалыс ударнїча Нахлупїна.

ВӖР ВӖСНА ТЫШКӖ

Кыланнӗд, мӗжанӗс асӗнас
чуксалӗ ставнӗмӗс
туганнас вӗр!
Нӗжмасӗм вунӗдны,
mojд вины некодыр, —
зӗлжыка вӗр!
Социализм течан кадӗ
моҗгастӗ, уҗадме,
бурҗыка тӗд —
Вӗт пыддӗ — мол вӗсна
индустрија фронтын
кыпӗдны ӗд!
Социализм вӗсна тышкасны
ударнӗј отрядӗн
вӗрӗ те пет!
Болшеви́сткӗј уҗӗн пармаын
тугана поҗӗмлы
чӗлӗм-тӗ сет.

А вӗвӗс лун, сек ӗктыс бӗрдӗс.
Ез тӗдлы нӗчтыд гажа кад...
Сек сӗмын шогсӗ мужик тӗдӗс —
Став оӗм вӗдӗ курыд чад...
Ва катӗс сыновӗтӗг кӗрны он вермы,
Јур выӗд некодыр манна оз зермы, —
А нуждамс быд бокоан те дӗнын зӗрис,
Быт вӗдӗ муны те семјанад вӗрӗ!
Кын пусӗ тӗлӗсны, ез уӗны воҗгасӗ,
Вердӗсны-быдтысны вӗрнаныс тоҗгас...
Вајӗсны нажетка — кок костаҗ грыжа...
I асныс-жӗ лоӗсны сныс сек мыжа...
Нем шуны — җепгасӗ ӗзымӗн „тыртӗсны“ —
Вартӗмоан тӗлыс мыот јӗртӗдсӗ зыртӗсны...
А сесса... кӗсјан он кӗсјы, —
Цыҗгалӗм зурӗдӗ, — шпал-пӗ мун лӗсјы!
Кулак, пӗдрадщик — да тајӗ-ӗ ставыс,
Kodi мужикаы гӗрб вылас водӗс?
Ӧд војыввса јуҗаслӗн тулысја ытваныс
Ныӗлӗмыс, сӗнваныс, зерыс моз содӗс!
Җептаныс зарнӗсӗ уҗалыс ныӗлӗмыс
Сӗзгӗсны капиталӗстҗасыд дыр...

Вӗр ӗни зенаӗ ударнӗкҗас ӗылӗмыс.
Ударнӗклӗн чершыыс сетыс оз быр!

Кӗн даӗдӗлыс ныӗлӗмыс сӗзгӗсны шӗртӗ,
Кӗн дугдывтӗг вӗдӗ проклатвијӗ кӗртӗм,
Кӗн ӗр пӗдӗн голаас крестаӗс чӗг,
Кӗн озырлуи куралӗс мырӗсылӗн враг, —
Онӗ сен:

Выл шыӗдӗн муралӗм кылӗ, —
Ӧзӗдван ӗылӗм вӗр-ваныс ӗылӗ,
Мырӗыҗас ӗдӗлӗмын ставнысылӗн — трыд!
Лоны ударнӗкӗн — быдӗнаы шуд!

Му квајгӗд јукӗнас
дасвӗтӗд во выӗд
выл пӗлӗс кыпалӗ гор.
Мӗжанкод ӗдҗасӗ
капиталистҗас ез тӗдланы,
дај воҗӗ оз бостны некор!
Мӗжан победаын
знамҗаӗн кӗаным колӗ
соцдорҗыӗм, план!
Социализм вӗсна

мӗллонҗаслӗн вынӗрныс
ӗтувчӗм тан!

Пармаыс вунӗдӗс пӗчӗӗн вугралӗм,
Пыр кеҗӗд ӗновтӗс унӗла мојд...
Онӗ со вӗр пӗвстас гӗрд знамҗа југҗалӗ,
Уҗын геројгасыс паскӗдӗ борд.
Сӗнвоҗын кыптӗны ӗдҗас бригадаын,
Кварталаыс гӗрд знамҗа некод оз бост.
Варыш-код ӗдӗла том бригадирҗас сен
Панисны план вӗсна ӗзҗалаи коо.
Бригадаыс нежмасӗм кымлескыыс кајӗ,
Збој уҗыс сетӗни муралӗ јаг...
Промплан вӗсна ӗтувҗа вын петӗс бојӗ —
Уҗыс мед тӗралӗ классӗвӗј враг!
Ӧд классӗвӗј враҗгасыд медӗасӗ вӗрын,
Выл мӗр выӗд лечтӗны дугдывтӗг гыж, —
Суоҗыка вӗдӗдӗј воҗӗ и бӗрӗ,
Классӗвӗј бдӗельност мед ез вӗв ныж!
Kodi мӗжанын вӗрланӗд бергӗдӗ мыш,
Сӗјӗ кулакыс отсӗгсӗ лӗдӗ,
Вӗр вӗсна тыш — социализм вӗсна тыш! —
Тајӗс быдӗн мед мӗжанын тӗдӗ...

Војыввса пармаын
враҗгасыс шен выӗд
чужӗны выӗд пӗлӗс јӗз!
Налыс тыр ӗдӗлӗмсӗ
некор оз повӗд
мувыв мӗлордҗаслӗн грӗз!
Важӗн-ӗ быд воҗоан,
чепҗыввса поҗгас-моз.
увтӗсны: „мырдӗна уҗ“.
Революцијӗ-јрутҗан выныс
Советскӗј Сојузӗн мед сетчӗс
робочӗҗгас пӗвстӗ ез вуҗ.

Хишшиҗгас лептӗсны
јурныс, бӗҗсӗ —
Med мӗжаныс ӗви кер
бокӗ ез пет,
Сӗмын „мырдӗна уҗ“ јылыс
мӗлордҗасыс лӗҗсӗ
Пасваргӗс звучикӗлӗн
ӗурс кубометр!
Гурс выӗд гӗгантҗаслӗн збој уҗыс јургӗ
Республика ӗылӗ индустрија марш!
Сыӗдӗнын враҗгаслӗн пушкаыс мургӗ
Картҗечҗасӗн шувӗлӗд крӗчӗслӗн „марш“!

Лесоруб, тракторист,
навалщик и свалщик!
Тајӗ кык маршӗ
ставныд-ӗд кылад?
Лечтӗј чер! Оз-ӗ тракторыд
збој уҗад фальшит?
Ставыс-ӗ да с тӗјан
петны уҗ вылад?
Индустрија марш
тенад керпомыс
гормӗ!
Империалистҗаслӗн „зорҗалӗм“
быд керҗыс
зормӗ!
Kodi ӗдҗасӗс падмӗдӗ — сӗјӗс гӗлӗкӗн, чышкӗ!
Выл победадан
вӗр вӗсна
тышкӗ!

АКӢ П

КӨЗА КЕЖЛӨ

Фото Пелмеговдөн

(З О Л А Ф О Р М А А В О Р С А Н Т О Р)

ПЕСА ГЕН

Занавес воңо петө „Крокодил“—картоныс вөчөм маскаа, бб-жа, клас кутө ас судтамс кымын вйла. Копрасө вйчөдөм ас лы.

КРОКОДИЛ

Оланныд выланныд,
Кывзысјас, ставныд:
Пөрысјас, томјас,
Нывјас і зонјас,
Колхоҷнык і колхоҷныцајас..
Ставындылы, сөрт,
Месаң привет..
Ме—крокодил,
Вывті зы.
Синјасөј југыдөө,
Пинјасөј лечыдөө,
Вилкі, со, јос.
Мөддөс он корө.
Адза-кө узыоөс,
Промфинплан зугыоөс,
Пјаннйкөс,
Свистөс,
Оппортунистөс—
Вилкінам саң!
Бөргөдә гащ,
Ва пыщкын көтөдә,
Гөж воңын төлөдә,
Песа да коота,
Пинјасө боста..
Закуска бур,
соныс—кык ур.
Кынөмам—гур!..
Он небоо дур.
—Кыоаң те уоин-жө?—
Јуалө гусөн—со.
(Көдкө вылө индө).
Локтө ме подөн,
Крокодил ходөн,
Виланам зібјасө,
Лапанам гыжјасө.
Өнө, со, тан
Корөвоа сам.
(Женыднйк кост. Вйчөдө публикә вылө нймкөдә).
О! Ме-тај тјанөс төдә..
Мыј-нын, колхоҷныца Өдә?
(Залыс четчө да нумјалгтыр локтө сцена вылө Өдә)
Со чужөмыс өзәјалө—өрд..
Оз небоос Өдукыд бөрд.

(Өдә копрасө сцена вывсан, Сөсөа мыјкө мөвпалгтыр мыјкө дыра сулалө. Сцена сәјын заводнөны ворсны частушка мөтөв).

Ө д а (Жугыла сылө).

Менам немөј вөлі пемыд,
Ароа вој-коф гажтөм зөв
Важ влаот менө тази шуліс:
Көббыла-пө абу вөв,
Грамотатыс тед-пө нинөм,
Сізі-нын-пө Өдә ов.
Кага вајны-кө-пө кужан,
Сөсөа нинөм тор оз ков.
(Збоја сүвтө. Јурсө вылө лептөмөн гораа сылө).
Оң жыкыд оләм вөсөс,
Сәјкалә-нын менам јур.
Ме—ударныца колхозын.

Межәдорса пионерјас өтсәсөны шабдө көзән ужын

Өнө мөвө он-нын пур
Таң—таң... Со кыз, таң } 2-ыө
Менө өнө он-нын пур!
(Өдә муно сцена сәјө).

КРОКОДИЛ (бара вйчөдө публикә вылө).

Танө щөщ пукалә Пйла,
Нырроҷсө тилө зөв зйла.
Тошкыс-өд лым којан зыр..
—Колхозад век-на ен пыр?
Сыр-жө тај, Пйла те көсјан.
Зөв-жө-нын нөжјө те кысоан.
Тошкыд көч тенад і куҷ,
Пјатлеткатө, Пйла, ен узч.

(Тошсө пыркөдөмөн локтө Пйла)

П и л а Чөвәлы-жө, чөвәлы,

Ег бура кывылы..
Менө-өд каҷгыштн,
Јөз воңын лакыштн?

КРОКОДИЛ. Ен скөрмы, вөкө,

Ог велөд лөкө..
Колхозтөг тед
Бур оләм оз шед.

П и л а (Јурсө гыжјалө).

Но морө оләм..
Морөсын полөм.
Колхозыд дөрт,
Пөттөз оз верд.
Вөв-мөскөс бөстасны,
Овмөсөс китасны..
Куш вылад сек
Он небоос көк!

КРОКОДИЛ. сөд мозыд олігәд,

Вылторјөсө полігәд
Нәјтыс он мын..
Сөләмыд кын.
Пемыдлун личкөма,
Кыскаоан вичкөб.
Вина да сур
Көлмөддө јур.
Вйчөдәлы те тас
Выл оләмылы петас,
Бурсө і лөксө..
Еј, занавес вөстө!

(Крокодил пышјө. Вөсөө занавес. Колхозыд брйгәдә вөсәлө көјдөс да чөнтакө плугјас. Вөсәән машина дорын кымыннө тыра мөшөк. Брйгәдә ужалө да сылө).

Ылаыя тул ыс,
Шонзәб муыс.
Сылә-нын аым,
Шондывс пым.
Ворсоны шоряс.
Кыаоны горяс.
Сындыс ләз.
Ләбәдчәй жәз.
Локтә-кә тулыс,
Сылә-кә муыс,
Ләбәд-жә, друг,
Пина да плуг.
Ужалыс дадә,
Ташом збој кадә
Олөмтә веж,—
Колхозә кеж.
Отувјон оамон
Петамөј ставон
Чашыны бор,
Медым оз сор.
„Витво“ кор тырә,
Межа бор бырә.
Кулакыс поз
Раңас (горбөвы) колхоз!!!

Локтә-кә тулыс,
Сылә-кә муыс,
Ләбәд-жә друг,
Пина да плуг.
Ужалыс дадә,
Ташом збој кадә
Олөм-тә веж—
Колхозә кеж.

П I Л А (Кост борын).
da-da.. Лөыда ескә ыланныд да.. кытчә пук-
саяныд-а.

БРИГАДИР Мјјан бригада
Ужалә лада.
Војтырыс шап,
Көзасны һань.
Көзасны турун,
Скөтлы бур көрым..
Картупел, галан
Быдмас щөщ налөи.
Лоас-кә көрым,
Вөв кыскас вөрн..
Сурук-кә пөт,
Лоас-г нөк.

П I Л А Сіз, сіз... төмнөј мортылды зев дажә пөлөз-
нө тјанөс кызыштын. (Ыдлалә көјдыс). Чуркә-буді,
көјдысныд куцдөм мича. Ташомнад-кә көзан, вөр
судта һань петас. (Мөвпалә). А менам..

БРИГАДИР Көјдысыд весалөма?

П I Л А (Ышловчә). Абу на.

Ө Ә А Пыла, гөртә ләбәдөма?

П I Л А (Ышловчә). Абу на.

СТАВОН Кыз-нө көсјан көзны?

П I Л А (Мөвпалә кинас өвтөмөн). Аттә-дај, со крјстөс..
Удјта-на-өд. Оз на-тај јур вылә вјјав.

СТАВОН (Пылаыс өтдор). Парвја шуис: көјмөд больше-
вјстскөј тулыс бөјөвөја нуөдөмон өиктса өвмөсын
тыртны вјтвөса план нөл воөн.

П I Л А Сіз, сіз... Зев дажә гөгөрвоана: пјачметка
быч кодә тыртны... Сылтөг, прімернө шуны, мјр-
вөј капігал вермас мјјанөс нөјгыштын... Көзны ко-
лө, мөса.. Бара-жә кылөдчыны колә-і.. Он мун,
вөрис коомас, мунан—он көз. Севоа кыз гажыд
бергав. Нырым вылын—бөжыд өібдөма, бөжыд
вылын—нырыд өібдөма.. Зев дажә ыжыд ачвјрес
артмө..

СТАВОН (Пылаыс өтдор). Парвја шуис: тувсов гөра-
көза нуөдөгон өтщөщ мјјан мөд мог—вөр кылөдөм!
Колө мобілизүитны ужалыс јөзлыс выманнө да
ужалан вын јуклыны сізі, медым јитны кыкнан уж-
сө, медым кыкнан уқысылыс плансө тыртны ас ка-
дә да содтөдөн!

П I Л А Сіз, сіз... Көв-і төмнөј крөсванін ме, да гө-
гөрвоа.. (Пукөб да чігарка гартө).

БРИГАДИР (Пукөб Пыла дөрө). Кызы-жә, Пыла. Мјјан
колхоз кык бригада-нын мөдөдөс тувсавны. Тајө уж-
јаснас мј ештөдчам да щөщ-жә кајам..

П I Л А Сіз, сіз... Тајө зев дажә ыжыд ачвјрес..
(Горвјтөны бригадіркөд).

(Рунгө Парпон, кыскө тыртөм мешөк. Увјла дыша вөслаб).

ПАРПОН Уф-ф.. Кымын мешөк нін кол?.. Век-на
кык?.. Оз тај чынаы, бурөкө.. (Пукөб тыра мешөк
вылө). Көкјасөј оз-нын кыскааны.

Ө Ә А Мыјыме-нө сөщөмасө музці, Парпон? Лунытырөм
кык мешөк амбарө петкөдін да..

ПАРПОН Но-но.. Ен гыжјас ме вылө. Ме өмөј-нө
ударык!.. (кост борын). Кыскала-на луныс куз-на..

Ө Ә А Тајтө трудоөныд оз кај, Парпон. Ачыд-өд
бөстеин нованыны мешөкјасөс.

ПАРПОН (Сувтө, морөсас таркөдө). Ме? Једрон кол-
пак!.. Ме-да, ог новлы тајө мешөкјасөс?.. да-өд
тајө меным өбвчөм дон оз сулав (Пукөб). Бөста-
кө, здукон шыбалаа непөштө амбарөс.. Верма-і..
(кынас коларан-кө өвтөщө). Уф-ф.. Обөд вылас ез-на
звөнітны?.. Менам рушкыны ватагаб-нын звө-
нітөны (Малалә рушкөсө). Ок, ескө өні сојыштын..
по ударному! (Савпг гөлөмы кыскө даркөд пак). Со-
тај друфдөвыс.. Ошкөс начкыны позө (Ышловчә да
чөбө).

БРИГАДИР Кызы-жә, Парпон. Лун-мөд мысө мјјан
бригада кајө мол лезны. Теө щөщ ковмас кајны!

ПАРПОН (Сувтө). Ме? (Морөсө таркөдө). Кајла бара..
Көв өні-жө.. (Пукөб). Рад ескө мунан-да..

СТАВОН Мыј, Парпон?

ПАРПОН сас тув выј; коскөј јукалө..

П I Л А Уж вылад пөсыштан да прөјфјтас. Вакөыс
јон лөб..

ПАРПОН Ме тај сјбөс-жө вјстала.. Кыз-пө ог кај..
Ме-өд ударык!.. Мыјла-кө-тај век-на ез прөмі-
руитны-а.

П I Л А (бокө шуө). Небыд инад..

ПАРПОН Рад ескө каја молтө лезны.. Зев дажә
өкоч, мөјмуоан-нын өкөвіта вөлі.. Сөмын-тај..

СТАВОН Мыј, Парпон?

ПАРПОН (Ышловчә). Көмкот абу..

БРИГАДИР Сетам.

ПАРПОН Сетанынд-кө секі дөрт-нін муна.. Кыв
шутөг каја. Көв зик пяр-жө.. (Ышловчә). Оні ог
ешты.. Гөтрааны көсја!

СТАВОН (Сөралөны). Ок, те, дыш Парпон!

(Кылө звөн. Парпоны пөмкөд. Кыскө пачөб. Ләбөдчө кө-
ртны.)

БРИГАДИР Но, Пыла.. Вөглам мјјан столовка,
колхознөј сојанс пачыштам. Щөщ төлакугыштам.
Обөд борын вјзөдлан мјјанлыс өвмөс: скөт картаө
пыравалам, племеннөј өшкөс петкөдлаам..

Ө Ә А Капуста рөссәда вјзөдлаам.. Уна мјјан.. Сікты
тырмас. Јаслөі Пыла пыралам. Мјјан нывбәбәјас өні
өз-нүн мајгчыны кагајаснас. Асылын вјјасны да
лунтыр уж вылынечө. Мужікјас кылөдчөны, а мј
тані кыз ужсө вөчам.

П I Л А Сіз, сіз... Тајө зев дажә ыжыд ачвјрес. Мј-
јаныл төмнөј крөсваныдыл јона колө тјјанлыс ве-
лөдчыны.

БРИГАДИР Но, бригадал Колхознөј столовкаө ша-
а-гом марш!.. (Парпон пачөб күтөкөн медвоц уөкөднө).

Столы, Парнон. Чеп ылыы моз-тај мынін. Ештөд асыды уждо, дај сојан... Но ајда, ребјата! (Парнон вомсө пәскөбөмөн сулалө. Мукөбјас өылгытыр мувоны).

Мед-жө кылас мјан гор,

Јөләгайн јургас:

Таво көчам унатор,

Урожај мед быдмас!

Отув ужавны зев шан,

Ужыд јона пуө.

Лодыр мед оз дасты пан,

Весалам поро зуи!..

ПАРНОН (Скөра чөбө пансө). Оз-і вердны... Со-өд кыці ударниктө өтдортөны. Ок, ескө... Кајны ескө... Көлөкөмыча вылө ескө... да горөдны ескө... (Морөсас таркөдө. Сөсаө болыштө. Мөвпалө, өјтөалө). О-о-о!.. Чік шердын пастаөз жеркавліс.. (Вөдө мөпөкјас вылө) Гм... Тајјасөс кысыны колө... Мыј-ыө ескө-і повці: пельпөмјасөј көрт көсөдө... Бостча-кө, здукоң шыбалаа кымөрјас вылө (гартыштө чігарка). По ударному-кө бостча, здукоң новла (өвтө). да-а-а... Рушкыны јона зөбөитөны. Быд сув костын быгтө пуја жыңнан брунгө. Етащбма уж-ала да кыө сөсаө оз сумавл.. Мыјла бара мортаы кыңөмсө көвјалөмаөс-а? Кушөм дурак сөмын мөв-пыштлөма-а... (Шукөбөмөн вөчөдө мешөкјас вылө). Гм!.. Тјан вөсна сојны оз поч... Велөдчөны, велөдчөны мукөбјас... Кувтөз велөдчасны, а оз-жө вермыны сөщөм машина ізобрөвөитны, медым, значіт, ачыс көзө, вартө дај пөжаөд... Ме ескө лун-лун кујлі... Сојі да уці... Вот ескө олөмыд. Јөјө-на јөзыс, Парнон... (Дукысө піщөгас да кыскө наң крај). Сен-кө оз вердны, тан соја... Менам запасыд век ем. Запастөг оз поч. (Пансө кысыывлө). Гм... Мөјму бур-жыка овоис... Кушөм бјурократ-нын бара лөбөдөс трудоөөңјассө? Вот ескө колскы сылы тајө удар-нөј паннас (чөбө пансө)... Час-жө нурјасышта. (Гө-гөр вөчөдө да первапасаө. Сојө) Мөјму вөлі сіз таз уыштан да јөз моз-жө боотан... Оні чік-нын пон лы-өс моз вөдөдөны мөкөс трудоөөј колхозчыкјастө... (Вөдөмөн сојө). Нөрөвтаа... Некөд-тај матын абу. сөкторјас щөктөны вөңны здорөвјөтө... Здорөвјө колө вөңны. (Өјтөалө). О-о-о!.. Шөндөйс кушөма пывөдөдө... Быд лы костөд сымјалө. Благөдаз, Парнон... Вугыртла-кө здорөвјөлы буржык... дај јонжыка... (Өјтөалө)... ужавөс... (Ныргорөн үчө).

КРОКОДИЛ (Гөгөртө Парноң гөгөр. Лөктө публыка вөчө).

Парноң лодыр,

Парноң дыш.

Шөнді возын

Пөжө мыш.

Таці Парноң

Колө кад.

Төлк-кө сурө—

Учы рад.

Ужыс сымөн сој оз вөс,

Мукөбјас-моз пөс оз кіст.

(Цышјө).

ГАДОВ. („Волноју морскоју“ сымгытыр лөктө. Адзө учыө Парнонөс да лөктө. Мөвпалө. Злораднөја нумјалз. Кы-јөдчөмөн лөктө да весалөм көјдыс пыщкө сөвтө машина улыс төрча).

КРОКОДИЛ (Петкөдчывлө).

Талөң өні өңі мөг:

Көјдыс пыщкө течны јөг.

Көднө ачыс тајөстө оз төд,

Ташөм мортыс— кулак рөд!

(Сајалө. Гадөв өштөдө асыс „уж“ да лөктө сцена вөчө. Гусөв вөставлө публыкалы).

Ме руч-көд најан,

Ош көд скөр.

Ме ыжкы пыщкө

Ыжыд Вөчін уөтөын Југөв јортайн ударнөј ордысыөс бригада пурјасө. Лунса өд 27 кбм., бригадасө премірүгтөма

Ыжыд Вөчін уөтөын ударник пурјасыөс Көтов, быдлун пурјалө 27 кбм.

Іван-чөмөын звучык-ударник Урөдөв 4-өд во-нын доблөстнөја ужалө вөрфронт вылын. Оні кырымалөс соудогөвор 500 кубөметр кылөдөм вылө.

Зэбоём эвер.
Ме колхоз пышкё
Зэбі гыж..
Kodi indac
Мешым миж?
(Синясис мётома өзёны. Лог).

Ме зуга.
Ме сака,
Ме гудырта тан!
Ылёлла!
Cota!
Талала нан!
Быд актёвистаме
Ме допжалі жур:
Сулаб зарад дон—
Кык да жын ур.
Кывы мем ужало
Лодыр да рвач;
Колхозо пышеаныс
Кютны мем маст.

ПАРПОНЬ (Садмо). А?.. Мы?.. Kodi?.. Көй?..
ГАДОВ (Меліа). Но-о?.. Парпон-таж вёлма... Кыз-нын
олама? (Локто сы дорб)

ПАРПОНЬ (Уяыма гыжасё). Олам... нан сожам. Те-нө,
Гадов, мыт тани шөтан?

ГАДОВ. Сің-таж... муна-муна вёлі дај воі тачё. да-а-а...
Важөн—вёкыны старбстаалгөн... Тпу, шуасіс жё...

ПАРПОНЬ. Тёдам-ёд... Кыз! тенё колхозас сібёдісны,
сіјё вот абу гёгёрвоана.

ГАДОВ. Сің-жё, мукёд-моа (Губёи). Те ас морт—пожё
вёставны. Ме-ёб важөн-нин гёгёрволі... Мёса лёкві-
сірујгавны пондасны... Но і вузавлі мыј сурё:
Выл тарантас, сіјёс-кёлуј, мукёд шыльё-мыльё.
Середнак пыддi і боотісны, хе-хе... (Мёшпалё).
да-а-а... А вот вёлі менам Титё сват. Ез куж...
Кулакалісны. Ез кај вёрё-да... Но-да те, Парпон,
ачыд төдан... Душаа морт вёлі, душа!

ПАРПОНЬ. Тітыд ескё абу жал-да... Кујім кучік јё-
зыдыс куміс, једрон колпакыд.

ГАДОВ. Чё-ёв, Парпон!... Колхозад оломыд зев-ёмј
јумов: зёемшйна, трудоленјас, ударычество, брига-
дајас... Мыјёс ез-і көвјавны мјанкод трудоёвј кре-
стана выд. Ачыд мёвпышт, Парпон, вумнөј журнал...

ПАРПОНЬ. Тажё-тё збыл... Обёдітёны мјанёс. Скла-
ду-ні ладу абу.

ГАДОВ. Сіјё-таж-і вёстала, Парпон... (Сцена сайн кылё
өорні). Но кодјаскё-таж локтёны. Час ме ветла...
Прөшшайталы, Парпон. (Термаөмөп муно, Локтёны:
Пёла, ёда, бригадірјас).

БРИГАДИР. Но, вот, Пёла, азымын мјанамёс ов-
мёстё?

ПИЛЬ А. да-а... Зев дажё анырес (Сорнітёны брига-
діркөд).

Ө А. Парпон, мешёкјасыд тај век-на тан?

ПАРПОНЬ. Вёстала-таж теd, Пёла, гёра кёза став уж-
сө мі вужёдам зёемшщина выд. Унаб вёчан да
кушём качествёны, сымда-і боотан.

ПИЛЬ А. Тажё-тё делу... Зев дажё делу.

БРИГАДИР. Со, вёздёды мјанамёс көјдысё (Муно
мешёкјас дорб). Мед өгі јог-кө аздан... (вёлалёны).
Со... Мыј тајё? Парпон?

ПАРПОНЬ. Мы? Тані ме...
БРИГАДИР. Кыс тајё көјдысыс.
ПАРПОНЬ. Ёнтајамд, једрон колпак...
Ө А. Јогёс-да-а?.. Ёнтај весалём көјдыс вёлі.
ПАРПОНЬ. Ој-јо-јо-о-о-ј!.. (Јурас кучісөмөп пышб-
Кост).

ПИЛЬ А. Чу-уде-сал...
КРОКОДИЛ (Важёд Парпонёс да Гадовёс).

Синјасөј југыдёс,
Пинјасөј лечыдёс,
Вёла, со, јоё—
Мёдёс он коре.
Адза-кё узыёс,
Промфинплан зугыёс,
Пјанникёс, свёстёс,
Оппортунистёс
Вёлінам саш,
Бергёда гаш.
Мыска да коста,
Пинјасё боота.
Кынёмам гур,
Он небос дур.

ПАРПОНЬ. Ме... Уч!... Воліс Гадов. Сіјё-і течёма...
БРИГАДИР. Важөн-нин тенё төдам, Гадов... Сүјёб-
мыд мі пөвстё...

ПИЛЬ А. Тажё-жё Гадовыс менё велёлдіс: ен-пө пыр
колхозад.

„Вёв—мёстё боотасны,
Овмёстё кютасны,
Куш вылад сек,
Он небос көк“—шулываіс сіјё. Талуанан менё
лыддөј колхозникөн. Ог көсјы муны кулакјаскөд.
Туж мјан, ужальё крөстаналён,—колхоз!

СТАВОН (Парпонёс да Гадовыс өдтор).

Весалам колхозыс став кулацкөј элементјасёс да
налы кывыс ужальёјасёс! Јонмөдам колхозјас орга-
нвация да овмёс јонлун боқан!

КРОКОДИЛ. (Нубөд сцена сажё Парпонёс да Гадовёс).

Синјасөј југыдёс,
Пинјасөј лечыдёс.
Вёла, со, јоё.
Мёдёс он коре.
Адза-кё узыёс,
Промфинплан зугыёс,
(Саялбны).

Ө А. Тажён помалам мі ворёсөм.
Кывыёјаслы—атвё сіја.
Медбёрјамёс тани ылам
Колхоз јылыс ымыланывјас.

БРИГАДИР. План-кё ем, возыв-нин төдам
Таво тулыс мыј мі көзам.
План-кё абу, вескыд мат
Кулак сы выдө і рад.

Ө А. Медым бырөдны зик пыр.
Сышөдчөм да рвачество,
Колё артавны уж лыд,
Щөш-і сылыс качество!

БРИГАДИР. Кодыр јукөј урожај
Једокјас лыд сөрті,
Парпон сөјө мёдыс паж...
Кулак радө, дөрт-нин.

Ө А. Колё чөвтны важ привычка,
Бырөдөј лок обезлчка.
Обезлчка-кё оз быр,
Колхоз кутас чотны пыр.

ТРАКТОРЈАС МУНӨНҮ

ОЧЕРК ИЗЈУР ИВАНЛӨН

16 ТРАКТОР—16 СНАРАД
СОЦІАЛИЗМЛӨН

Важысаң-нын Сыктыв вож нимааис уна һанһөн. Шыгҕалан војасө Ежва-рылөз катісны дод пыдөсјасын ру-дөг да ід Ыбыс, Межадорыс, Вічіныс, Волоамыс. Ыбса, Межадорса кулак-јаслы 1918-21-өд војасө Ежва вож-ыс һаң выдө вајалісны ембур, быд-сама оікас көлү.

Сыктыв вожса паскыд ыбјас вы-лын бура воісны ідјас, оујас, ына муоін јона вердіс быдмыс һанһөс. Сөмын кыпыдөс паста мујас, пу гөрјөн да омөлік вөвјасөн парјалан мујас унжык олыбысыһа-на і тан ез вермывны сетны һаң во вужмөн выдө. Аыда-лыда јөзлөн, кымынлөн-кө жыгныкјасыс вөлі чегласоһны су мешөкјасыс да оыкыд јөртөдјасыс.

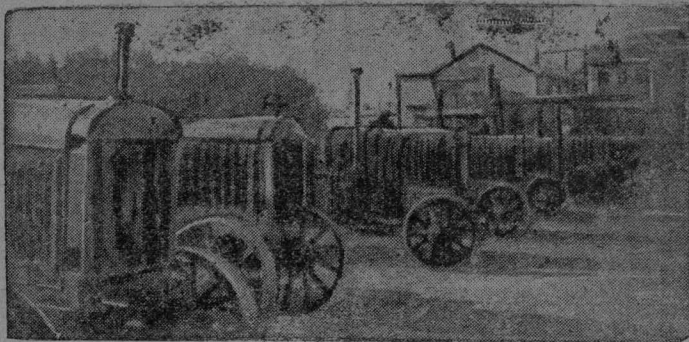
Октябрса революціја мыјкөмында өткөфаліс муужалысјасөс, і тас но медым зікөз өткөфавны—ковмісны-нын уна војас дај воцө-на во-мөд ковмас.

Көймөд во-нын Ыб чуркјас јылын гыалөны колхозјаслөн һаңјас, лола-лөны һебыд ловшыөн мујас, төдчы-мөһја-нын вежөс ыб чурөкјаслөн серпасыс. Оһи абу-нын зык кыпыдөс паста мујас. Мујас гыроаммісны гек-тарјасөз, кыкөз, кујимөз, дасөз. Бри-гадаһөн, колхозһөн күтис шыаоны Тагҕасті 1930-өд во заводітчөһөн, і өһи сјөһө шыыс вочасөһ паскалө, гыр-саммө.

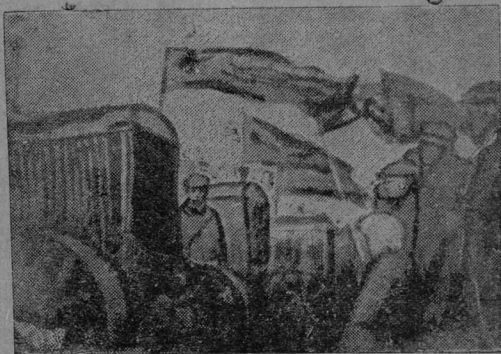
Таво Таңјасын вөссөс маһинно-трак-торнөј станціја. МТС вөчас ыжыд революціја візму ужалөмын. Трак-торјас таво-һин кутасны таргыны Межадорса, Куһыбса, Вічінса, Чу-көлмөса, Волдөса да Појолса мујас вылын, косавны ежа Тукачјасыс, көвмөһ нурјас вылыс. МТС вежас мујас вылын пу гөрјөһ гудысөһм, зыкөз бырөдөс межајас, вөчлалас гы-рыс пластјас. Таво-кө МТС рајонын көза планын іһдөһа во вөгөрөн көз-ны 2800 га., во-мөд мыөүгі кутас лыдөһыоны дас сурсјасөһ.

Јуң 8-өд луһө Сталінградыс во-існы медвоzza 16 трактор „Інтер-націонал“ сәержінскөј јөрт һыма заводыс да гөрдөја сувтисны Сык-тывкар улч шөрө, медым уөкөдчы-ны штурмујтны соціаліөіческөј му.

Сталінградса заводын 100 трак-тор лөзөһ куца паргөјалһн да робо-чөј класслөһ вожд Сталін јөрт ас-лас чөдөһаан телеграмманын гөһлөс:

Сталінградса тракторјас Вічінө мунан здукө. Вөліны Сыктывкарса „Революціја“ площад вылын—парад вылын.

Тракторјас воһны-һин Вічінса МТС-ө.

Пустөһын встречајтөһи тракторјасөс. Сөмонстраціја вылын вөліны пөрыс і том јөз.

«100 тракторов—это 100 снарядов, взрывающих старый мир». Они—нин Сталинградса завод лезо 150 тракторби лун—150 снарядон лун, і лобддчо лезны 200 тракторби лун. Медвозча 16 снарад воисны і Коми област.

Гажаа кымалас Сыктывкар Віцінса МТС-улы медвозча тракторної отрадас. Музыкаи, знамјарасби, уна језби, облом өзјодана кывјасса.

— Тајо медвозча көрт колоннаис лео штурмовој отради социалистическој візму овмосын Коми област-улы. Віцінса МТС-ын ударнікјаслы, колхознікјаслы, тракторістјаслы тајје кола збылыы оправдајтны,— висталони трибуна вывоан.

— Мі сетам болшевістској кыв, мыј партија веокдлом улын збылыы портам оломо жыд почотної могсо,— вочавічо МТС-са діректор Потолицін јорт.

Нотчыд вөвалытомтор лоі Сыктывкарны: отырышја мөдісны 16 трактор, асланы шумби вевтөсны і музыкасо, і јозалы оорнісо. Тајі тракторјас мөдісны чоламанны асыныс көзанијасос—ударнік геројасос, трактор строїтыјасос, социализм строїтыјасос.

Рытја шонді вөзын бисерөн ворсоны трактор көлбсаясынгыры піңјас, апалони му да чорыда сашкысоны топалом тујо, шашарітчөби мунони возо. Зірдало тракторјаслон міча выл ежамс.

Петім Вылгорт туј выло. Петім гураңјаса, мылјасса, вөпкана туј выло, кыті муртса-муртса лыотан мунны тыражык доддөн.

Зік пыр-чө міјан вою ошјисны ташом јуаөмјас: кыз тон мөдма? Кыті тракторјас мунны кутасны? Јона-ө јонбо міјан советској тракторјас важ „рассејској“ тујјас вылын?

Ташом мөвпјасби заводітчіс міјан туј. Но-өд міјан могис не се-сөдма тујјас да тракторјас вдалавны, а зік зонди Віцінчо катөны 16 трактор, медым воом мысөи најо пыры-пыр-жө вермісны заводітны ужавны.

Ташом могис міјан походлон.

Тракторби мунігби зев бура тыдовтчыс кушмөсө міјан тујјас. Гураңјасын тракторјас буксујтөны, ныдөстөм вөпканјасыс лео пышјавны быс моз. Тіралоны посјас 3 тонна грузыы, вужыјоннас четчалөны, тракторјас таскајтчөны.

— Вылгортса тракт-кө ташом, возөсө мыл-нын?— мөвпалан.

Тракторјаслон шумис жыд дічелөби ужалгөн-код. Бывасө і вөрвасө ставсө вевтө. Оздөдчөны вөвјас тракторјас діні мунігби,

кыккожык чөпөсөны. Нинөм Рөгид і најо вдалөны трактор шыс.

Паныдасөны јөз, дыр вөдөдөны, јуаөды:

— Кытчө?

— Мыј керны?

Тракторјаслон шургомыс вевтө тракторістјаслы висталөмсө.

Өблалө гөрд плаг командір машина вылын. Плага трактор бөроа вөтчөны мукөд. Мунам возо.

Саялі Сыктывкар аслас выл керкајасон, сад пышкө воші. Кушөм міча бокааныд вөдлом міјан Сыктывкар! Сөмын јона бөрын турголаби тонвічө вөрпілтан заводби трубаыс да тыдалөны выл лөсокомбинатлон олан корпусјасыс: өйк, кык... ноль... віт...— лыдсам. Кушөм өдјө быдмө Сыктывкар!

Недыр мысөи тыдовтчіс Вылгорт.

Медвозча встреча

Вылгортө вөтөч-на кымөрсан мөз уоны чөладпіјан, трікјавны кутісны тракторјас гөгөр.

— Тракторјас!— гөрозөны.

— Дасвіт... даскавіт,— лыдөды.

Туј пөлон өік кузалаын јөз. Мужікјас, бабајас, том јөз. Ыжыд шумис потны көсө Вылгорт, четчалөны керка өшіңјас.

— Татчө оз колны?— јуаөды јөз.

— Ставыс-пө Пустөшө.

— Мыј сені тамындаыс вөчны кутасны?

— Оз прөста віңы.

Шонді саялөм бөрын-нин воім Вылгортса школа вевтөч.

Петісны паныд Сыктывдін рајон-ува колхозној сјездывывса делегатјас да вылгортса колхознікјас, једіномчїкјас.

— Сыктывдін рајонувса колхозној сјезд да вылгортса колхознікјас өбломан торја выманнөби отмечөтөны жыд значеннөсө тракторної колоннајаслы социалистическој візму овмөс механизїрујтөмын да индустриализїрујтөмын... Тракторной колоннајасби ношта чорыда кучкам классөвөј врајас куца, ношта выдөжык кыпөдма коллективизація знамја,— чоламанны делегатјас да колхознікјас мїгін вылын.

Мігін бөрын беседа колхознік-јаскөд трактор ужалөм јылыс, віцінса МТС јылыс.

Ылзө коллөдісны јөз. Ошїну-јасын, ошыңјасын— ставис јөз.

Петөма ар 60 старука да шөщ көсөј төдманны, мыј ташөмјасыс мунөны:

— Кодјас-нө, дөнајас, тајө?— јуаөд.

— Тајө, бабушка, социализмд Сыктыв вожад кајө,— шмонітөны трактор вывоан.

Міјан воюө нужөдчіс лөк посјаса гыры вөпканјаса, гуран да мылјаса, жеңыд і куч туј.

Коді мыжа—трактор алі тракторіст?

Грымакылөмөн, ыжыд жыкөн мунам воюө, садмөдма өіктјасөс. Вылгорт сајі Вөжал шор воибн вудмн кісөом пос вьвті. Нуклаөды плакатјас, четчалөны сіс сурјаяс. Ыгөтө му пышөмыс петө зык, кајө сурјаяс куца да паскөдчө ывлавывлас.

Выл тракторјас мунобы выл тујті, машинаби вужөртывывтөм туј куца. Да і выл тракторјасө нүоны зік выл јөз, 34 морт. Уңжыкыс-на на пыс медвозчөны чабыртісны рул, 33 мортис-на таво помалісны тракторної курсјас Віцінын, Усөугын.

Медвозчы, командір машинаы, гөрд азнамја улын мунө Черөдов Иван. Черөдов тулысөч-на сөмын кывасіс трактор јылыс, а өні-нын ачыс аслас кіөн веокдло „Інтернаціонал“. Сїјөн і тракторістјас ставис сөрјөзөја, өбломан пукалөны пукалөс вылын, нїмкодаөды ас ужөн, кыз тајі поснө чөлад нїмкодаөды выл ворсанторіјөн.

Но небыда-на пукало рул көлбса вылын кі, дрөжжітө трактор сынөд лөка веокалөмла, дыша бергөдчө туј चुкыјасөд, сувтөлом бөрын крута боөтө, четчыштө.

Сыктывкарыс петөм бөроан-жө і кутіс суавны мїјанөс немүлїча: тракторјас чөстө сувтывлөдыны, өвік вөтө өік зікөз сувтис. Механїкјас пырөны трактор өбломөз, кытјаскө лөбөдлөны, заводітөны гудјисны-тошөдчыны. Сувтөм трактор картерю суріс вөтөк, коді вөлом тыртөма мавтас ветлан тујјасөс. Ковміс сїөс боосты букөір выло да кыскыны медвозча стојанкаөз, көні сїөс лоі вөвоаны.

Вөжал ју вужөм бөрын медвозча аварїја: тракторіст Черөдов Оөіп асыыс машинасө лөзіс метрөн жын-јөн судта бөрөздаө. Гащөв, вылын гөгыл-јасон червїңны кутіс трактор, тутісны трактор вөтыс і тракторістјас. А бөктис рөттіс чөлај вөла дадө да нуммувіс, Чалковыс-жө гөрөктіс, быгөткө сөрөктіс гаща трактор выло.

І абу дівө тајө: унаби-на тракторістјас трактор выло пукогін өз вөлі төдны, кыті лүчкіа кутны рул, кыті газ чїтыны-содгыны, скорөч вөжлавны, кыті бура сувтөдны тракторөс. Сы вөсна тајө 100 кілометр муномыс лоі ыжыд школаын тракторјасы. Луббө вөлі ставнымлы, кыті воэмо возө тракторістјас кутісны буржыка да өдјөжык мунны

да мунай өд бөрүнас кајс 7-8 километрөз быд часын.

Червицэ тракторёс сувтөдм, кыским тујывлө да вiт минут бөрү трактор кутис-нын пышшыны сешөм лок гуран диньы, көнi чуғ-чуғ ассыс коқјасө өз чег.

Быри карасин

Лептөны тујавса лыа бус тракторјас, туј вестө бишө кымөр. Лыа бус пукоб тракторјас вылө, трактористјас вылө. Машинајас, јөз гөрөдөны, лоны тујыв лыа рөмаө-жө. I стојанка вылын тракторјас бөр лөзөдөны, пыркалоны бусјасы, а трактористјаслө да механикјаслө паскөм вылын лыа өтарө содө.

— Почистити трактора! — сувтөмбн цөщ гораө старшөј механик Журавлов јорт.

Восалөны тракторјаслөн өшинјас, трактористјас мотор пышкыс, мотор вылыс, быдламы заводитөны чыпкыны, видлавы машина.

Тан-жө муно урок трактор јылыс. Трактористјас јонжыка төдмасөны двигателөн, виңтјасөн, гајкајасөн, карасин да мавтас ветлан тујјасөн.

Медвозца стојанкаын-жө тыдовтчис, мыј бақјасын карасин кол-ин гоз-мөд сантимерт жуфта, а карасин запас сөмын Ыбын.

Тракторјас сувтисны да Убшорын сулалисны чөлөј лун. Кымысны тракторјас, нуждөчисны Соколово сикт кузалаө. Онөз-на вөли ыжыд вын, ыжыд шумбн воэө муни, а быри карасин—лантисны, чөв усцын.

Медвозца пробег вөчигад МТС дирекција—артаөбмнас јона ылаөма. Арталөмаөс пыр муноб вылө, өдјө муноб вылө. Но выл трактористјаслөн ушжык муно карасин, јона өдјө мунигөн оз-на вермыны машинабн бура вөкөдөлыны да лөб муны мөд скоростбн,—уна сынөдө лөзөны испөлујтгөм газ. Пробег вөчысјас тајөс абу артыштөмаөс.

— Музисны-өмөј тракторјасмд? — јуасөны мунысјас.

— Тракторјасд ескөн ез музны-да, тракторөб нуысјасыс тај музисны-а,—воча вiзам ми.

А Тукајјас, Чушвијјас видчөбөны тракторјасөс. Муыс корө трактор—кылаам МТС-сан.

МТС рајонуса өвјјас таво тулыс лептисны 500 гектар ежа. Гырыс тышјас мунысны тајө 500 гектар цөлина лептөм вөснаыс.

— Көсјөисны тракторјас, кисел јујас, а нинөм абу. Век-на лөб ас гөрө вылад выскыны,—сервалисны колхозникјас кылын кулақјас тудыс-нас.

— Те ен көсјөы јенежыс турисө, а вай сырчикөс да кiд,—содтас мөд.

Сөмын колхозникјас 500 гектар лептисны, тыртисны шадөи көзам план куш цөлина вылө.

I өнi тракторјас воыны да оз воны.

— Вот тiјанлы i тракторјас! Туј кузанд оз воны, а кыс-нин ежа гөрны!—испөлујтө трактор сувтөмтө кулак да сылөб агент.

Колоннаөз кывөсө тајө сорнијасыс. Гөгөрбокован кутисны јуасны телефонјасбн.

Коркө воис кык бөчка карасин, но өвiас вайөмаөс мавтас, кодi мiјанлы оз вөли ков. Öтi бөчкабн мөдөчим Пажгабз.

„Не век-жө-өд кино вылыс“

Тыдовтчис Пажга. Лун мiча. Туј костса шорын вөли купајтчөны челөд да паөтөгныс пондисны вөтчынм медвозца трактор бөроа. Килчөјас вылын пукалоны мужикјас, бабајас, сорнитөны, јуаөбны:

— Ставыс Виңи?

— Татчө мыјла оз колны?

А кык баба сулаөны туј бокын да кiнаныс швачкөдөмбн девујтчөны:

— Вымыс, вымыс.

— Мыј вымыс-да? Етатчө шорпос шупөдас i сувтасын.

Но тракторјасөс шорпос шупөдыд оз сувтөд, кыз оз сувтөд некушөм гуран-ни, кад-ни, локы-лок пос-ни. Кык баба колны кiјаснаыс шөнаөг тыра да јурнаыс довкјөдлөг тыра.

— Не век-жө-өд виңөны кино вылыс,—кылө өвiк даөдө шуө.

Виңодор чөј јылө даскөвјт трактор сувтисны-ортчөн-ортчөн. Көтөртисны јөз, өвiк старука локтөма да јуаөб.

— Кыз-нө, дөнајас, тајө ужалө? Мыјла ачыс муноб.

Виөталисны трактор јылыс, трактор ужалөм јылыс.

Кыскө төвнырөн локтис кымөр, өи пожыс моз зерыштис, но јөз өз разөдчыны, колтчисны мiвiнг вылө.

Мiвiнг бөрын кык-кујим колхозник-көд кулаам тракторјас бокын.

— Кушөма кажитчисны?—јуала.

— да мыј, абу тај татчө-а,—воча-вiзө өвiк!—Ми ескө адјим-жө выл му мөстајастө.

Пажгаса ШКМ-ын кылө вөрсөны ШКМ-ын велөдчысјас, школа помалысјасөс коллөдөны. Петөны мiјан кадрјас, емөс-нын асланым машинајас. А тајө кыкторјис кор өтлаасөны—артмө ыжыд вын.

— Не век-жө-өд кино вылыс вiзөды—шуис өнтај өвi даөдө тракторјас јылыс. Но-өд ми кутам вiзөды не сөмын мунобсө, а вот етатчө сiрдмөм кiјасыс топыда кутчисасын рулө да сакдасын кујим амыс муө—тракторјас кутасын ужавны.

Старшөј механик Журавлов јорт, Виңиса МТС-ө вайс тракторјас.

Ударник-тракторист-механик Бојко јорт уж нуөдөмын муноб медвозцын мукоб тракторнөј өтрадјасын. Бојко јорт гөрис цөлина 22-га-ин.

Трактористка

(М. Андријевскаја серти)

„Луч“ колхозным көчнн дас —
Лёсөөдчнсны төвнас.
Трактористтым — Мирон Вао
Петас уклад вөннас.

Ој-мі, ој лумі,
Петас уклад вөннас.

Гөгөр кыла ужалн гор, —
Кужам зила вөрны.
Мулыс чашим јогёс бор —
Шылым лоё горны.

Ој-мі, ој лумі,
Шылым лоё горны.

Сөмнн Ваоё — ок-өд, пон! —
Өрдөөдөма — өзјо:
— Он-кө содтө меным дон.
Ужавны ог көсјр!

Ој-мі, ој лумі,
Ужавны ог көсјр!

Сен ез ковмы уна кыв, —
Жујавны ог кутё! —
Радыё петис өтн ныв —
Томыник Анута.

Ој-мі, ој лумі,
Томыник Анута.

— Ваока-рвачы донис — нул, —
Сыыс отё јөрмө:
Ачым саммз кутны рул,
Вескөдлыны верма!

Ој-мі, ој лумі,
Вескөдлыны верма!

Трактортө мі колөм төв
Велөдлнм курс вылын.
Міјан радын мед ез вөв —
Кодлөн нырыс вылын!

Ој-мі, ој лумі,
Кодлөн нырыс вылын!

Луныс — гажа, муыс — сыв,
Гөгөр ставыс ызгё...
Уклад вөдөн муно ныв —
Муно трактористка.

Ој-мі, ој лумі,
Муно трактористка.

Ударник-кылөдчыо Ушаков Гуріј,
быдлун пурјало 320 прөч.

МТС өтсалас колхозникјасөс соци-
алистическөј перевоспитјатөмнн.

...Вөшпөр бөрын вөрөдчнм Пажа-
гавыс.

Ыбгн, Межадортн...

Ыб паскөдчөма даскым керөсјы-
лө. Ыбө воим вөшпөр бөрын, асја ју-
гын пегтгөжыс летчнм-кајим гырыс
чөјјас, палөднм став сиктө, чөскыд
унмыс сјјөс өрөднм.

Гашкө Ыб та каднас некор-на ез
садымы. Петөмаөс улчн вылө јөз,
визөдөны кызн тракторјас керөсыс
керөсө кәјөнн-летчөны, лөзасөднм
мунөны сөлсөвет дорө. Ез сувтөднн
тракторјасөс гырыс керөсјас, сөмнн
чөјпанвд мунигн тракторјаслөн шы-
ыс ыздылө. Пырумунг моз колө Ыб.

Онн тракторјас өз-нн сувтавлынн.
Трактористјас едда велалынн вөдн-
чнны тракторөн да тракторјасөс ну-
өны сувтавытө, көмөд скорөсөдн,
тыр газ лөзөмөн. А тазис-нн трактор-
јас кулөны дас километрн час.

Сы вөсна өбјн колө Ыб, і регын
воис Межадор.

Межадорса колхозникјас кык кило-
метр паныд локтисны встречајтны
колоннаөс. Локтисны флајасөн, уна
јөзөн. І мннгн вылын Межадорса
сөлсөвет дорын.

„Красныј партизан“ колхозын ју-
рагыс Лапшн өбөмоань висталс
асыс чөдөмадн кыв:

— Мі винтовкаөн перјим аслыннм
вөла вылө олом стрөйтны. Асланнм
кјасөн онн сјјө вылө оломсө вөчам.
Тракторјас — мнјанлы ыздыс-ызкыд
өтсөг. Тажөс сөмнн вермис сетны сө-
ветскөј власт да коммунист партија.
Мед јоннас мнјан МТС!

Межадор — проиловственнөј учас-
ток Сыктыгывса МТС-лөн, Межадорса
колхозникјас таво тулыс јона виччы-
снны тракторјасөс, но тракторјас

бормисны. Сөкн „Выл оломса“, „Рыт-
ја кыва“-са, „Гөгөр партизанса“ кол-
хозникјас вөв вынөн лептисны ежа
вылө му улө 100 гектар сајас. Чув-
визјасын расјас да повөмјас таво ту-
лыс јона бөрынчтынн, і сенн регын
лөз четөнн кутас дорзавны шабдн —
сырјо текөтнлнөј фабрикајасын.

А шабдн завод кыптө-нн Куниб
кокулмы — Ичөт Визннга ју бокин, выл
каркөд ортчөн.

Межадорө колтчисны 4 трактор
ужавны колхозјасыс му Межадорса
да Чукалөмса сөлсөветјасыс.

Выл карын — выл машинајас

Куниб перевоздорын встречајтөны-
нн районпөј организацијајас.

Ыкыд вынөн локтнм Ичөт Визннга
ју бердө. Визјас вылө вөрыс петисны
даскым трактор, шыөднсны чөв вы-
лавывсө, панлаөг тырји мөднсны пе-
ревоз дорө.

— Со-тајл... — уналөн виччыөејас-
лөн петис.

Колө нөшта өвөтор — Куниб пере-
воз. Öвөкөн-өвөкөн тракторјасөс
вужөдлнм зөланнм карбасөн. Карбас
катлаө, дрөжжнтө, но вужөдө.

Куниб сикт бокин быдмө выл кар.
Карыс өнн кымтөм-на. Кодн шөктө
шунн Вөр карөн, кодн Парма карөн.
Ным абу, но кар быдмө. Вескыд,
выл тјү пөлөн, шоесөкөд тјүпөлөн
өтмөдарас пужкалөнн кык судта
керкајас, Матө-ннн дас керка. Регын
лоө 20-30. Лоө і ным, сөщөм ным,
кодн кутас виставны тәјө кар чужан
кад јывөмыс, мнјан героическөј кад
жылыс, кор чужөны выл карјас, выл
завод-гигантјас, му вылын вөвалытөм
МТС-јас, кор чужөны і выл јөз — кар
јасөс, заводјасөс асланыс кнөн леп-
тыөјас.

А өнн... медвозза даскывјат снарад
социализмдөн воисны Сыктыгыв вөжө,
выл карө, көнн МТС-лөн өбөдөмыс.

Јуль 17-өд лунө тракторјас раздө-
чнсны проиловственнөј участкојасөс.

МТС-ын — 41 колхоз. 41 колхоз-
лөн став көза плошщадыс 4000 га.
Таво најө лептисны 500 га ежа. А
тракторјас тавө-на нөшта лептасны
2000 га ежа, медым тәјө 41 кол-
хозсө вөчны товәрнөјөн, јонөдн, вы-
наөн, өтувјаөн — социалистическөјөн.

Мннгн вылын трактористјас сетис-
ны вөчакыс:

— Тракторјасөн ежа лептан план
тыртны содтөдөн — та вөсна мн кут-
там тышкасны јурөн і өбөдөмөн, кнөн
і пжкөн.

Онн Тукачјасы да Чуввизјасы
лоө сетчыны өтувја выналы, сөщөм
выналы, кытчө өтлааөма морглөн
вын і машиналөн вын. Од лозунгыс
мнјан ташом:

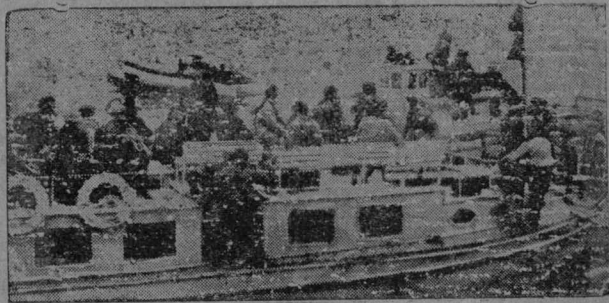
У жалн пнја — муыс мнјан!

ЛАГЕРҢИК ЈАСАЫ

Серав,
Серав, зирдалана шоңди,
Серав!
Зары југөрөн
Лагерлыг стал морөсө көз!
Сен —
Мөдыс сурсөн петны кооё
Сорөё
Выл петас революциялөн —
Том ужалыс јөз.
Збој маршөн ворсис,
Сывјөн мунис уж да олом.
Аски —
Кузьначыс петө гөдн бојец.
Тен-ли лантны
Выл шыа стројка вылын возө,
Гөрд командир,
Политрук,
Вузовец?
Меным мыкө жугыл,
Сөлбө ојдөма лок бирөн,
дојмө...
Абу сиз!
Том сөлбө ломзө,
Ворсө кумач бир.
А вистав,
Кодлөн наргө,
Чептас чөбис сөлбө...
Тепад —
Выл кооё петыс бојец
Али командир?
Оз?
Ем винтовка!
Кадкө корас —
Петам тигр моз
Революционнөй кооё;
Вужнас нещкам
Мувыв капитализм.
А өни —
Сөныд кыны нига,
Сталнөй перб...
I Лев моз медвоз радны
дорам
Социализм.
Еј, чүкөст, партия!
Көч талун —
Ужб,
Кооё...
Ек, ме пыр гөтов!
Міјан —
Мунан і верман знамја
Ленинизм;
Міјан сталнөй вожд —
Компартия,
Ленинскөй комсомол.

Ударнөй пурясыс бригада Паричов јортлөн. Луннас бид морт
вөчө 32 км. (Ыжыд Визин устје).

Сыктывкарса комсомолчяс субботникөн мунөны сплав вылө.

Иван чомјаны Палшин јортлөн комсомолскөй бригада кырымалө соц-
П. Сталнөј. договор кылөдны вөр 500 км. морт вылө.

Недыр мысці офіцер бара ра-
вдэсці:

— Бросай, или сметем все!

Орі. Міжан ез вермыны крепітчы-
ны.—Піняс курччаліг-тыр вяттовкаяс
шыблаам бокб.

— Вбчөй мыј вчанныл!—Гордїм
мі офіцеры.—Лыјлөј поңяс! Венід
міжанс өні кежлө!

Гөләмјас гөговөс четчыны імена
вылө скөрмөм вөсна, офіцерјас вы-
лө скөрмөм вөсна. Најө вузалісны
міжанс. Лөвјөн најөс колөма гуө
тыртаны секі, өні сор-нїч, кісөм
ватө бөр он-нїч курав.

Нуїсны міжанс дасвіт кілометр са-
јө, проволочнөј загражденнө пыш-
кө оүөбөмн кыјөм чверјасөс моз уө-
леннөј охрана улын візөны. Окмыс
суткі пунтжын наң вылын олім, вө-
лөгатгө. Корвны міжан пышкыс дас-
віт большевістскөј агентсө, фамиліөн
віставалны цөкөтөны. Мі гөгөрвоам,
төдас-кө војеннөј трибунал, мыј на-
көд вччас. Гөз-мөд мыждана кыв да
өвінеч јокмыл плешканыс.

Коммунистјасөс өгө выдајтөј.

— Лыјлөј ставнымсө!—шүам мі.

Щыгла да көзыдла унабн пондїс-
ны віоны міжан пөвсыс, гылаалөны
коквывоыс четчывтөм вылө, муноны
мөдар југыдө.

Сышкјас ісабан поңяс моз
корөвөбны, папіросјасөн гөвөтөдө-
ны салдатјасөс, кодјас на-ног абу-
жык подозрїтелнөјөс. Дасвіт мортөс
корөвны, вісталюјассө лөдны, бура
вердны да пөстөдны көсөбны.

Предател некод оз пет міжан
пышкыс, папіросјас вылө некод оз
ышты вузавны јөртјасөс.

Прөстөј тьлөм лөі налөн.

Русскөј арміја секі мөдїс отсту-
патны Галлїцїяно став фронт па-
таала. Обоз, армілерїја, пехота пыш-
јөны. Немеч фронтсө орөдөма, зыр-
өб талад. Пушкајасыө лыјөбма му-
ыс тіралө.

Мі өгө вермө гөгөрвоны, мыла
візөны тані міжанс, кор ставныс-нїч
пышјөны. Сөтасны тыдалө немечлы
пөстө, мөд дум ес-і вөв.

Өтї војө уыг косттї офіцер друг
горөдїс:

— Спасайся кто может!

Кыз пьлөтөн кучкісны сек. Муыс
бытө шатласны кутїс вавыс гы-
моз кок шыысла, јөз пышјөмысла
кымдөрөн качөдчө щын бус. Вьөвөјас
сөбны колыны лагерө. Окмысдас
верст щыгјөн, пөшчө пөстөг пышјім,
уна јөз колі мунны вермытөмла туј
вылө.

Зөланік карө кутім воны, (нїмсө
ог-нїн төд), стоп! Мыжөны міжанс
сөрөжөвөј постјас, оз лөзны карө
мунны. А кор төдїсны міжанс, кыс
сурс гөгөр морта охрана улын нуїс-
ны Камеңец-Подольск карө.

Суткі мында щыгјөдїсны да бара
нуїсны лагерө зөланці өіктө. Уөі-
леннөј охрана бөр сувтїс міжанс
вчны. Міжан јөз кызыс пөстөмбө.
Ме вылын лөк халат шөј, дөрөм-
төм, зөв лөк, кісөм гача.

Октябр тьлысөа бөрја лунјасө ча-
чалство дај охрана војнас ставныс
пышјїсны. Власт бөстїсны больше-
віјас. Кушөм радөс лоїны сені, му-
көд салдатыс весіг радисла бөррө.
Уна вьөмөсөс четчөдїм выл јуөр ві-
талөмөн.

Тїф менө бөстїс да кулі лазарет-
ны, а сөсөа лөзїсны гортө шөйтчы-
ны.

Кушөм шудаөн лыдда ачымөс,
кор гортө воөм бөрчї аслам өінјасөн
адці, мыј абу прөста вошөма фронт-
јас вылын міжан бунтүтчөм.

Тані, Рөсөїяны робөчөј класс ком-
мунист партїја вөкөдлөм улын озыр-
јаслыс влөст мырөдөмаөс, медым
пуктыны ужалыс јөз кіө выл, шу-
да оләм.

Көчә сыланкыв

Ударнөј тулыс вөсалаө,
Көлхозам вөјө мөг—
Бур көдјыс тырмөч заптыны,
Мед мулы оз ло шөг.

Пріпев:

Мі бөвтам ыжыд вынөн.
Быд вермыс, ужө пет!
Көлхозчык, даст машина!
Ударник кыпөд өд!

Кулакјас лөкыс ергөмөы
Мі вөча шуам тан:
— Ог повчө! Весіг содтөдөн
Мі тыртам көзан план!

Пріпев.

Збөј өдлы он-кө ескы те—
Түј шөрыс вешјї—кеж!
Сөд војөс пөртам луншөрө,—
Мі вылдам мулыс еж!

Пріпев.

Быд ужыс кодї пышјалө
да учө вьвт дыр,—
Ог вічөј сөщөм лөдырөс—
Мі вөтлаам пырыс-пыр!

Пріпев.

Важ, пуыс вөчөм гөрјаслы
Выл лөктыс Ем-Те-Ес
Машинајасөн, плугјасөн
Зїк пуктас ыжыд крест.

Пріпев.

Мі вөтлаам музөм, нежїтчөм,—
Өд ужыс корө кі!—
да өзтам кыпыд ордјысөм,
Мед вьјас сьмөи бї!

Пріпев.

Ударнөј тьлыс вөсалаө,
Ударнөј тьлыс—мај.
Страналы сетны көсөмөө
Бур, ыжыд урожај!

Пріпев.

Рөч вылыс комїөн лөөөдїс

В. Јөрөп

Нуөдам смөрт комсомольско-
молодөжнөј літературалы

Бојевөј комсомол- скөј поезїја вөсна

(Грїш Саш гїжөдјас куча)

Грїш Сашлыс воз-на петкөдлыны
творчөскөј чужөм. Творчөскөј чужөм-
сылбн оформлөйтчө-на. І медым, отсав-
ны сїјө оформлөйтчөмыслы Грїш
Сашлыс колө індыны творчөствөсө
тырмытөмторјас вылас, чөтанівчөс
вылас дај колө індыны, кушөм бур-
торјас асыс вөзөвылө паскөдны

Публицистичөскөј тематика—вот мыј
јылыс гїжө Грїш Саш асыс кывбур-
јасын. Медјонасө комсомол јылыс—
комсомол мөгјас јылыс, комсомол
уж јылыс, комсомолөч-ударникјас јы-
лыс.

Грїш Саш адчө і төдө ыжыд вын-
сө да рөлсө комсомоллыс:

„Мун көт те карө,
Көт өіктө,
Көт вөрө,
Мун көт те војвылө,
Тундра му шөрө—

Быдлавын јуралө комсомол нїм“
І не сөбны быдлавын јуралө нїм
комсомолөдн, но комсомол аслас уна
мїллона шьленас тышкасө перөдө-
вөј пөзїціјајас вылын социализм вөс-
на:

„Ленінскөј комсомол
Бојөчөн вөлі.
Быд фронт вылын бөстлөвылөс
Медвөзөа рад.
Сы кыын вяттовка
Вөкө ез өблышт,
А врагјаслы плешкас—
Чермуні враг“.

Таці кызын гїжөды Грїш Сашлөн
комсомол јылыс. І публицистичөскөј
јөслуныс, чорыда да гөгөрвоана
шүбөмыс Грїш Сашлыс кывбурјассө
јона кыпөдөбны, сөтөны ыжыд вын
гїжөдјасылы.

Петкөдлыны комсомолөс, кыз со-
циализм стрөитан уж вылын, классјас-
төм общество стрөйтөмын парвіјалы
медпервоја отсавөсөн—мөг комсо-
молскөј поетлөн. Петкөдлыны сїз,
медым гїжөд лыдөдөм бөрын том
робөчөј-ударник, вөрлөчыс-ударник,
том көлхозчык верис шуны: сө-өд
кучөдөс комсомолөчјасынд. Вөж-жө
ме дај на днө муна да сїч-жө кута
тышкасны социалистичөскөј Выл Вој-
выв вөсна, социализм вөсна.

Медвөзөа да медыжыд требөван-
нө комсомол јылыс гїжөд дөрө: кучө-
ма сїјө гїжөдыс петкөдлө комсо-

молыы ролөб да значеңнөө со-
циализм стрөйтөмүн, кушөмә сижь быд-
тө—велөдө том большевикјасөб. I та-
јөс колө сетны художествоа образ-
јасөб, геројјасөб петкөдлөм пыр,
ловја, конкретәј јөзөс петкөдлөмөн,
бур качества большевикскөј гижөдја-
сөб.

Гриш Саш-жө унаые комсомолыы
ролсө оз лучкја доңјас. Оз доңјас
комсомолы кыңи партијалы медпер-
војја отсаысөс, кың большевик пар-
тијалы вежыјасөс гөтөвтыөс, көнө
уждалыс том јөзәы сетөб коммунист-
ческөј воспитаниө. „Кад јывыс мөв-
пыштәј“ кывбурын гижө:

„дас во-нүн СССР

Кыпөдс олөмсө.

Комсомол сен бостис

Медвојза рад“.

Тајө кывбурас Гаиш Саш комсо-
молөн вежө і партијас, і робочөј
классөс. Сижь кывбурас робочөј класс
да сыдөн авангард—коммунист пар-
тијалы—вошма, а став ужсө вөчө ком-
сомол, оз тыдав, мыј комсомолөн
вөсөдлө партија, мыј партија,
— комсомолөн велөдөны і инда-
лыы. Си-жөб комсомолөс нем кежлө
овны өйөмыс Гриш Сашлөн абу вө-
кыд, абу збылнога.

Гриш Саш оз-на куш петкөдлыны
комсомолыы чужөсө торја геројјас
пыр: комсомолөч геројјас, бур обра-
зөц—комсомолөчјас Гриш Сашлөн
абуө, сы пыддө став комсомол,
бытө јөзтөм комсомол. А худо-
жества гижөд өд лоө сымын дейст-
вөинөјжык, кымын јонжыка да пы-
дөаньжык гижыс петкөдлө асәс
торја образјасын общөјсө, торја
образјасө типөвөјөз вөдөмөн, торја
образас уна јавлөңнөјас общөитө-
мөн.

Гриш Саш уна ног өтө торсө воста-
дө, і сижь уна ногыс мукөд дырјы-
ыс сувтөны қик воча, паныда мөдә-
мөдысәы.

„Выјаслы“ кывбурын гижө:

„Те локтүн комсомолө.

Мыј вөсна?

Гашкө теңыд

Муса комсомол нйм?

Ен!

Те локтүн комсомолө

Мед өкөдн

Астө вөчны бојөчөн“.

А „Выл белет вөсна“ кывбурын
г жөј мыј:

„Муемис комсомол нйм“.

Торја јавлөңнөјасө осмыслөвајт-
өмыс, куш ортысәы да уна ног
өсөгөмы јона чөнтөны Гриш Саш
кывбурјасө действөностөб.

Колө шуны—Гриш Саш јона опер-
өј ујтө өтөпөдөс образјасөб. Уна
кывбур сылөн гижма өтөма образ-

јасөб, өтөма ног разрешәјтө асыс
идејјасөб, а сы вөсна і кык өкәс
јавлөңнө мукөд дырјыс өтөнога доң-
јасөбны, налы сетөбны өтөнога „прө-
говорјас“.

„Кык уж“ кывбурын гижө:

„Уж вылын

Менө мамө чужтис.

Уж пөс пышкын

Калитчис том вын.

Уж пышкөд

Быдман туйөј нужмис,

Уж-кө абу—

Сөдлөм абу пым“.

„Выл белет вөсна“ кывбурын
гижө:

„Ме уж пышкын чужө.

Уж пышкын

Калитчис том вын.

Суулуөс быдтыны кужи,

Сыкөд ме сөвми“.

Војзаас гижө јединөчник—середнак
јылыы, бөрјас—том колхоңник—удар-
әрник јылыы. Сөрт, уж пышкын
кыканыс чужысы, но-өд гижысы
колө петкөдлыны, кыңи да мыла уж
пышкын чужыс томыныс воис кол-
хоңникыс да ударыкыс і мыла једи-
нөчникыс сижь туйөб мөднөг мунис.

Гриш Саш кушө бөрјыны тема,
бостны злобөңнөвнөј идеја. А сижь
идејјасө сетны художества образ-
јасөн оз-на бура куш, идејјасө уңжы-
кысө оз пөрт инмана, өбдөмөз јижа-
на образјасө. Сы вөсна артымын
„воөшө“ идејјас, конкретностө
торјөдөм идејјас, а сижь-нүн вәјдө
ыжыд шыпассәы гижны заводитан
комсомол јылыс гижөдјасө, нымөвтөм
комсомолөчјасө. Гриш Сашлөн ком-
сомолөчјасыд уңжыкыс штампјас,
а абу ловја јөз. Гриш Саш ногөн
комсомолөчлөн „пуө өбдөм“, „звар-
кјө впр“. Абу ловја јөз, кодјас өөрт-
ө сөкөн поэис велөдчыны овны да
ужавны. Мијаны-жө колөны собира-
тельнөј тәпјас, код вылыс сөкөн ми
верим бостны пример. А сижь поэө
вөчны сөмын геројјасө лакрујтөт
петкөдлөмөн, најөс пышкөсса про-
вөрөчөјјаснас петкөдлөмөн.

Гриш Сашлөн уаына-на мировозрөң-
өныс, олөмсө пыдысәңжык гөгөр-
вөмыс. Сижь і уна творческөј не-
достатокјас, штампјас. Мировозрөң-
өнд-өд инмө не сөмын содержание-
нөб. Ачыс дәј содержаниеө пырыс
сижь инмө гижан техника выдө, кыв
багаж выдө. Улын мировозрөңнө
вөсна он вермы бур содержаниеө
сетны колана формади, а сижь-нүн
шыкө содержаниеөныс. „Бојјас“ да
„дојјас“ рифмујтөм артыө:

„Вөрфронт—

Ми тан олөмыө буриөдәм дојјас“
Збылысө-өд вөрлөңмәд ми овмис

реконструјјат, а огө бурдөдө дој-
јас, кодөс вәжөн-нүн вөчөма. Дәј ку-
шөм дојјас? Код дојјасө?

Улын мировозрөңнө вөсна арты-
мын „Ордөн“ код гижөдјас, көнө өк-
мыс мөрт бөстөны пленөд зөң белөј
армјасө. „Ордөн“ зөңнас слаб гижөд,
зөв штамп. Сенө і „ки-коклөн
тиралөм“, „вирлөн зваркөм“, „дон
чужөм“, „өбдөмәлөн гудрасөм“, „доја
јас“, „бат-мамөс вуйдөм“ да уна
мукөдтор. Сөмын сенө оз тырмы өтөк
„ичөвик“ тор: классөвөј армја, клас-
сјас кост тышкәсөм. Тышкәсөны, м“
да „врагјас“. Ми“ вермө, бөстөны
ордөн, „врагјас“ пышөны, пленө
сурөны. Кодјас-нө најө?

Унамы Гриш Саш нелучкја воста-
дө зөв гырыс јавлөңнөјас, нүн
олөмыө. Ударник јылыс пасөј тәзи:

„Уж пышкын

Менө мамө чужтис.

Уж пышкын мөнам сөвмис вын.

Сы вөсна

Ог вермы овны ујтөг“.

Кушөм уж? Көни „дело чести, де-
ло славы, дело доблести и геройст-
ва“ ужыс? Ми-өд ујтө радејтам сы
вөсна, мыј ми асым стрөитан выл
олөм, классјастөм олөм, нарөтыөјас-
лөн олөм.

Мөдым Гриш Сашы помөз оправ-
дәјтны комсомолскөј поэтамө ным,
колө кутчыны маркоизм-ленинизм
велөдөм. Сөмын маркөистко-ленин-
скөј теорјјан вооружитөм поет вер-
мас лоны бојөвөј комсомолскөј по-
етөн. Сөмын маркөистко-ленинскөј
мировозрөңнөа гижыс вермас сетны
сөшөм гижөдјас, кушөм колө социа-
лизм стрөитөјаслы.

Велөдны Маркоизм-ленинизм, ме-
дым пыдысәң олөмсө осмыслөвајт-
өма гижөдјас сетны, велөдны худо-
жества литературалыс стравмувысәа
опытө, бостны ас киө гижан техни-
ка, медым кывбурјасыд вөлыны орга-
низуйтөјасөб, бөстөданаөс, инма-
наө. Секө најө вөчаны асыныс
ролсө, секө комсомол јылыс кыв-
бурјас лөны бојөвөј комсомолскөј
кывбурјасөб.

Тәшөмө мөнам мөвпјас Гриш
Сашлыс гижөдјасөд лыдөдөм бөрын.
Кора мукөдјасөс шөщ шыдөчыны
комө гижөдјад куәа, торја гижөјас
творчествоа куәа. Инданы кылт лок,
кыңи оз ков гижны, кыңи вөчны
литература магнитостројјас,
а сижь-өд артамәс сөмын
өтувја ужөн, өтувја вынөн.

Ив. А. 10

Ізјур Иван

НУОДӨНҮ КОНКУРС

КОМСОМОЛ ЖЫЛЫГ МЕДБУР ОЧЕРК ДА ВИГТ ВҮЛӨ

Очеркын, виетын мед вөлі петкөдлөмә кыңи коми комсомол партија вескөдлөм улын тышка-сө көңәјственнө-политическөј моғјас оломө пөртөм вөсна (вөрлеңим-вөркылөдөм вөсна, колхозјас да совхозјас котыртөм да јөnmөдөм вөсна, скөтвиңөм бурмөдөм-пәскөдөм вөсна, култура кыпөдөм вөсна, сөм мобилизүгөм вөсна да с. в.).

Очеркын, виетын мед вөлі петкөдлөмә, кыңи көңәјственнөј фронтјас вылын передовөј ударник — комсомолечјас, ударнөј, сквознөј да хозрасчөтнөј бригадјас тышкасөни классөвөј врағјаскөд, пөртөни оломө Сталин јортлыс историческөј квајт индөдсө, тышкасөни уж производительност кыпөдөм вөсна, пром-финпланјас тыртөм вөсна, асдон чинтөм вөсна, кыңи овладевәјтөни марксистско-ленинскөј теорijaн, кың беспартийнөј передовөј том ударникјасөс кыскөни комсомолө.

Очерк, вист мед вөлі велөдө комсомолечјасөс, беспартийнөј том јөбөс ужавны социалисти-ческөј уж методјасөн да формајасөн, велөдө тышкасны классөвөј врағјаскөд да најө агентјаскөд, мед вөлі велөдө тышкасны хоңәјственнөј-политическөј моғјас оломө пөртөм вөсна.

Медбур очеркы, виетлы гонорарыс өприң лоө сөгөмә премija. Лөбөдөни ташөм премijaјас:

1 премija—100 шәјт.

2 премija— 50 шәјт.

3 премija—25 шәјт.

Ставыс 7 премija.

Став бур очеркыс лоө лөзөмә „Коми комсомол“ газетын да „Ударник“ журналын. Быд мун-төм очерк вылө гижымылы лоө индөмә, мыја очеркыс оз мун, лоө индөмә кыңи гижны очеркјас, виетјас да кывбурјас. Очеркөн ыңдаыс вермас лөны печатнөј лист жынјөң.

Конкурс вылө гижөдјас ыставны срок — Август 1-өд лун.

Комсомолечјас! Ударникјас! Гижө ас уж јывынд! Петкөдлөј асыныд ужнытө, асынтө худо-жествоа гижөдын, төдмөдөј ас ужнаныд вөрлеңисөсөс, вөркылөдөјөсөсөс, робөчөјөсөс, колхозчикјасөс, гөл да шөркөдөм олыс кресчанаөс.

Конкурс вылө гижөдјас ысталөј ташөм адрес куңа (поңө маркатөг): Сыктыквар, Вадорвыв улч, 38. „Ударник“ журнал. Конкурс вылө.

КОМИССИЈА

Редколлегия:

ПОПОВ, Н. П.
ОБОТУРОВ, И. И.
ИЗЮРОВ, И. В.
ПОПОВ, Ф. Ф.
РОЧЕВ, А. Г.

Отв. редактор Н. П. ПОПОВ

С У З Æ d Æ J

НЗК Коми
1-1

ПРОЛЪЕТАРСКОЈ ЛІТЪРАТУРА
К О М І Ж У Р Н А Л

„У d А Р Æ І К“

ЛЕЗÏНЫ ВКП (б) ОК-лди КУЛЪПРОП да
КОМІ ОБЛАСТУВСА СÏВЕТСКОЈ
ПІСАТЕЛЪАС СОЈУЗЛОИ ОРГКОМІТЕТ
ПЕТÏ БЫД ТÏЛЫСЫН КЫКЫС

„УdАРÆИК“ журнал петкÏдл Комі муын, Воjвын
краjын да СССР-ын социализм стрÏтÏм, гÏдмÏдÏ проле-
тарскÏй роч да комі художествоа літературади, тышка-
Ïб классÏвÏй враjаскÏд да најÏ агентjаскÏд партиjа ге-
нералнÏй туjвÏ вÏсна, нудÏ коо партиjа нацÏоналнÏй
політїкыме келасÏмкÏд, великодержавнÏй шовїнізмкÏд
да месауывса нацÏоналізмкÏд.

„УdАРÆИК“ велÏдÏ да быдтÏ том вым гїжыоjасÏс
„УdАРÆИК“-ын печатаjгÏбны вїотjас, кывбурjас, очерк-
jас пролетарскÏй комі гїжыоjаслди.

Быд ударнїклы, вÏрасjыслы, колхоз-
нїклы колÏ суjÏдны „УdАРÆИК“ даj гїжмы
сетчÏ асланыс, кыjї тышкаÏбны најÏ асланыс участво-
ныс промфїанплан тыртÏм вÏсна, социалїстїческÏй овро-
їтелство вÏсна.

С У З Æ d А Н d О Н:

1 тÏлыс келjб—30 ур	6 тÏлыс келjб—1 ш. 80 ур
3 тÏлыс келjб—90 ур	12 тÏлыс келjб—3 ш. 60 ур

СуjÏдны поjÏ быд поштÏвÏй ÏдделеннÏмо.

